

ექსპრესინფორმაცია

გალი

გალის რაიონში სიტუაცია კვლავ დაძაბული რჩება, რადგანაც იქ დისლოცირებული რუსეთის ფედერაციის სამხედრო ძალები სიტუაციას მთლიანად ვერ აკონტროლებენ. გახშირდა რუსი სამხედროების მიერ არაფხიზელ მდგომარეობაში რუსეთის სამხედრო ძალების პირადი შემადგენლობის ჟუთენილი ავტომატების მართვა. ამის დამადასტურებელი ურთ-ერთი ბოლო ფაქტია ავტოსაგზაო შემთხვევა ზუგდიდის რაიონში, რომელმაც 2 მოქალაქე იმსხვერპლა. ამასთან დაკავშირებით რუსეთის სამხედრო ძალების ხელმძღვანელობა არავითარ რეაგირებას არ ახდენს.

თბილისი

საქართველოს სოცეკონფორმის ინფორმაციით, საქართველოს რესპუბლიკაში ყველა სახის შემოსავლები მოსახლეობის ერთ სულზე გადანაგარიშებით 1994 წლის ბოლოს შეადგენდა 7-7,5 დოლარის ექვივალენტურ თანხას, რაც ოთხწევრიან ოჯახის ერთ წევრზე გაანაგარიშებული მინიმალური სამომხმარებლო კალათის (სიღარიბის ზღვრის) ღირებულების 44 პროცენტია (რუსეთის ფედერაციაში ეს მაჩვენებელი შეადგენს 163 პროცენტს).

გასული წლის განმავლობაში მინიმალური სამომხმარებლო კალათის ღირებულება საქართველოს ეროვნული ბანკის კუპონებში 27,5-ჯერ გაიზარდა.

ქ.თბილისში რუსთაველის გამზირისა და მისი შემოგარენის ობიექტების აღდგენა-რეკონსტრუქციის სამუშაოზე ერთი წლის განმავლობაში ათვისებულია 1003,4 მილიარდი კუბონი. აქედან 51,3 პროცენტი მოდის პარლამენტის შენობის აღდგენით სამუშაოებზე.

დღისთვის საქართველოს რესპუბლიკის სამხედრო კომპლექსში გრძელდება სტაგნაცია. დაფინანსების გარეშე დარჩა საბინაო, სასკოლო, ჯანდაცვის, კომუნალური მეურნეობისა და სხვა კულტურულ-საყოფაღმრთეო დანიშნულების მთელი რიგი ობიექტები, სტიქიით დაზარალებული და მინისძვრით დაზარალებული დარჩენილი სახლები, ენერგეტიკის ობიექტები, გზები, ხიდები და სხვა სასიცოცხლო მნიშვნელობის ობიექტები.

გასული წლის განმავლობაში რესპუბლიკაში საექსპლუატაციოდ არ ჩაბარებულა საწარმოო დანიშნულების არც ერთი მნიშვნელოვანი სიმძლავრე და ობიექტი.

საქართველოს რესპუბლიკაში გაიზარდა დისპროპორცია სქესის მიხედვით. 1993 წელს ყოველ 100 კაცზე 113 ქალი მოდიოდა. ქალების სიცოცხლის საშუალო ხანგრძლივობა 76 წელია, რაც მამაკაცების ანალოგიურ მაჩვენებელს 7 წლით ჭარბობს.

მიუხედავად იმისა, რომ ვაჟები მეტი იბადება, გარკვეულ პერიოდში მათი სიკვდილიანობა უფრო მაღალია, განსაკუთრებით მოსახლეობის აღწარმოების ასაკში. კერძოდ, 20-40 წლის მამაკაცებში სიკვდილიანობა 3-ჯერ მეტია, ვიდრე ქალებში. გაიზარდა ბავშვთა სიკვდილიანობის მაჩვენებელიც, რომელიც მსოფლიოს მოწინავე ქვეყნების დონეს თითქმის 4-ჯერ აღემატება.

იპარია

ორი ბრძანებულება ფულით მოვაჭრათათვის

გუშინ პარლამენტის სხდომაზე დარბაზში გაიმართა სახელმწიფოს ეკონომიკური ინსტანციების ხელმძღვანელთა შეხვედრა საინფორმაციო საშუალებების წარმომადგენლებთან. პრესკონფერენციას ესწრებოდნენ საქართველოს საგადასახადო ინსპექციის უფროსი დავით სალარიძე, საბაჟო დეპარტამენტის თავმჯდომარე გურამ მამულაშვილი, თბილისის საბაჟო სამსახურის ხელმძღვანელი დიმიტრი აბესაძე, საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის მოადგილე მერაბ კაკულია, პარლამენტის ეკონომიკური სამსახურის ხელმძღვანელი პეტრე ბაქრაძე. საუბარს უძღვებოდა სახელმწიფოს ხელმძღვანელის აპარატის პრესსამსახურის უფროსი რამაზ საყვარელიძე.

ბატონმა რამაზმა აღნიშნა, რომ ბოლო დროს ობიექტური, ტექნიკური მიზეზების გამო საინფორმაციო საშუალებების ყურადღების ცენტრში ვერ ექცევა ახალი ეკონომიკური ხასიათის დადგენილებები და ბრძანებულებები. საზოგადოებას უნდა პქონდეს ინფორმაცია მსგავსი დოკუმენტების მიღების შესახებ. სწორედ ამიტომ გადაწყდა, რომ პრესისა და ტელევიზიის წარმომადგენელთა შეხვედრებმა ეკონომიკური სამსახურების ხელმძღვანელებთან რეგულარული ხასიათი მიიღოს.

გუშინ დღის წესრიგში იყო სახელმწიფოს მეთაურის ორი ბრძანებულების პრინციპებისა და მიზნების განმარტება.

პირველი — ბრძანებულება უცხოური ვალუტის გადამცვლელი პუნქტების სახელმწიფოსთან ანგარიშსწორების შესახებ და მეორე — ნაღდი ფულის რესპუბლიკიდან გატანა-შემოტანის თაობაზე. ორივე დოკუმენტი პარლამენტის ეკონომიკურ სამსახურში მომზადდა ბატონი პეტრე ბაქრაძის ხელმძღვანელობით. მან განაცხადა, რომ ბრძანებულებების მთავარი მიზანი ქვეყანაში ფინანსური სტაბილურობის დამყარებაა. ამავე მიზანს ემსახურებოდა აპარატში შემუშავებული ანტიკრიზისული პროგრამა და მინისტრთა კაბინეტის დადგენილებები ფასების მონესრიგებასა და მოსახლეობის სოციალური დაცვის შესახებ.

მეორე აღნიშნული ბრძანებულება ვალუტის გადამცვლელი პუნქტების ფუნქციონირების შესახებ მომზადდა რესპუბლიკის საგადასახადო ინსპექციის ინიციატივით. ბატონმა დავით სალარიძემ ისაუბრა დოკუმენტის პრინციპებსა და ნიუანსებზე. მისი განმარტებით, ყველაფერი გაკეთდა იმისთვის, რომ ვალუტით მოვაჭრეებს ხელი არ შეეშალოს. მოიხსნა ყოველგვარი შეზღუდვა და ყველა ბარიერი. დღეიდან ვალუტის გადამცვლელი პუნქტის გახსნა შეუძლია ყველა ფიზიკურ და იურიდიულ პირს ყოველგვარი ლიცენზიის გარეშე. ამისთვის მსურველებმა უნდა მიმართონ საგადასახადო ინსპექცი-

თბილისი გვ. 2 გვ.

სოვილფასიუმის შეჯახება და რუსეთი

3

ვინ იქნება ჩაჩნათის შედეგად?

4

გაუსროვნეს ავსტრალიაში!

ორი ბრძანებულება ფულით მოვაჭრეთათვის

პირველი გვერდიდან

მოგზავთ მუშაობის ცივილიზებული ფორმებს.

ამოღებულია ოქროსა და ვერცხლის ძვირფასი ნივთები. დღემდე რესპუბლიკიდან ნაღდი ფულის გატანისთვის საჭირო იყო ეროვნული ბანკის ქვითარი. რამდენიმე დღის წინ თბილისის აეროპორტში ერთ-ერთი თვითმფრინავის შემოსვლისას 26 კაცს აღმოაჩნდა 500 აშშ დოლარზე მეტი ნაღდი ფული და, ამავდროს, ოცდაექვსივეს პატივად ზემოთ აღნიშნული ბანკის ქვითარი. მსგავსი ფაქტები უამრავ შემოსავალს უპარგავს ქვეყნის საზღვრს.

ბატონმა გურამ მამულაშვილმა ისაუბრა რესპუბლიკაში შემოტანილი კომერციული ტვირთების დაბეგრის თაობაზე. მან აღნიშნა, რომ უამრავი სატვირთო მანქანა შემოდის საზღვარზე, ივსება სანაყობები და ამ დროს ხაზინაში ფული არ შედის. დიდი რაოდენობით ნაძარცვი ნივთები, ავტომანქანები, იარაღი გადის საზღვარს. იქნება საჭირო ტექნიკური ბაზა, შენდება ტერმინალები. ბოლო დროს შეიქმნა კახეთის რეგიონის საბაჟო ორგანიზაცია. ცოტა ხანში ქართლში საბაჟო სამსახური ჩამოყალიბდება. აქტიურად მიმდინარეობს მუშაობა ახალი საბაჟო შენობა-ნაგებობის საბაჟო შესაქმნელად. უკვე ყველაფერი გარდა მონტაჟისაა და დამთავრდება.

ბატონი მერაბ კაკულია დაეთანხმა საგადასახადო ინსპექციის ხელმძღვანელის შეფასებას იმის თაობაზე, რომ ახალი ბრძანებულების პრინციპები ვალუტის გადამცვლელი ბუნქტების სახელმწიფოსთან ანგარიშსწორების შესახებ არ ჯდება საერთაშორისო სტანდარტების ჩარჩოებში. მაგრამ ეს ბრძანებულება დღეს მეტად საჭიროა. მისი აზრით, დღეს ყველა უნდა იფიქროს სახელმწიფო ხაზინის შემოსავლებზე.

ახალი ბრძანებულების განხორციელებას უნდა მოჰყვას უცხოური ვალუტით ქვეყანაში ვაჭრობის აღკვეთა.

სოფლის მეურნეობის განვითარების ალტერნატივა. სახელმწიფოს ეძლევა შავი ბაზრის დარეგულირების საშუალება. ისევე იმოქმედებს, განკუთვნილი არსებული ვალუტის გადამცვლელი ბუნქტები, რომლებიც დადგენილია ქვეყნის მთავრობის განკარგულებაში. განსაკუთრებული ყურადღება და საბაჟო ეკონომიკისთვის დამახასიათებელი ახალი ურთიერთობის ფორმები.

მეორე ბრძანებულებასთან დაკავშირებით ბატონმა დავითმა განაცხადა, რომ მოქმედილია რესპუბლიკიდან ნაღდი ფულის გატანის დაბეგრის სწორი ფორმა. შედეგი უკვე სახეზეა. ხაზინაში ყოველდღიურად 2000 აშშ დოლარის შემოსავალი ურთიერად არის. ყველა ქვეყანაში მოწოდებულია აღნიშნული სისტემა. რუსეთი ბეგრავს ქვეყნიდან ნაღდი ფულის როგორც გატანას, ასევე შემოტანასაც. ფულის მასის გადინებას სახელმწიფოდან უამრავი უარყოფითი შედეგი მოაქვს ქვეყნისთვის. ეს პირდაპირ კავშირშია ეროვნული ვალუტის კურსის გაძაგრებისა და მისი სტაბილიზაციის პრობლემასთან.

ბევრს ჰგონია, რომ საქართველოდან ფულის გადარიცება უცხოეთის ქვეყნებში წინააღმდეგობითაა არის დაკავშირებული. დღეს რესპუბლიკაში სულ ცოტა ათი ბანკია მზად აღნიშნული მომსახურებისთვის. აქვთ საკონფიდენციალური ანგარიშები საზღვარგარეთის ბანკებში და მზად არიან ნებისმიერი ოდენობის თანხის გადასარიცხად, — თქვა ბატონმა დავითმა.

როგორც ხედავთ, ფულის გაცვლის, რესპუბლიკიდან გატანის შემოტანის სისტემებში რთული ცვლილებები ხდება. ბუნებრივია, დაიწყება შედეგებისა და გამოწვევების თხოვნა-მოთხოვნა. ყოველი შედეგით და გამოწვევით კი როგორც ხედავთ, რესპუბლიკის ხაზინას დაემუქრება... მათ კი, ვესაც ეს ორი ბრძანებულება ეხება, დამატებით შევატყობინებთ, რომ ეკონომიკურ დოკუმენტებში ოფიციალურად მიღებული შედეგები და გამოწვევები ამჟამად, ოფიციალურად არ იარსებებს.

დავით ნინიკაშვილი

ის ტერიტორიულ განყოფილებებს. 10 აშშ დოლარის შესაბამისი ეროვნული ვალუტის გადახდის შემდეგ ისინი მიიღებენ სარეგისტრაციო ბარათს. დანესდა ყოველთვიური ფიქსირებული გადასახადი, თბილისში მოვაჭრეთათვის 100 აშშ დოლარის შესაბამისი ეროვნული ვალუტის კურსის ოდენობით, დანარჩენ რეგიონებში 60 აშშ დოლარის შესაბამისი ეროვნული ვალუტის გადახდა. ზედანდა მოსდება ყოველი თვის 5 რიცხვში შექმნილ სალაროებში და ანგარიშსწორების დასტური იქნება სალაროში გადებული ქვითარი.

ისევე იარსებებს ბანკებთან არსებული ვალუტის გადამცვლელი ბუნქტები. მათ ექნებათ სახელმწიფოსთან ანგარიშსწორების ალტერნატიული სისტემა. იმუშავებენ ბანკის ლიცენზიით და იმოქმედებს დაბეგრის აქამდე არსებული მეთოდები. მათთვის აუცილებელია სტანდარტებით გათვალისწინებული ატრიბუტიკის დაცვა, რაც ახალი ტიპის გადამცვლელ ბუნქტებს არ ეხება.

„საქართველოს ეროვნული ბანკის ხელმძღვანელობა გაგებით შეხვდა ახალ ბრძანებულებას — აღნიშნა ბატონმა დავით სალარიძემ — მართალია, ახალი დოკუმენტის პრინციპები ცივილიზებული სტანდარტებს არ შეესაბამება და არც ერთ ქვეყანაში არ არსებობს მსგავსი მომენტის მიღების პრაქტიკა, მაგრამ რესპუბლიკაში შექმნილი კრიზისული ვითარება გვაიძულებს ყველაფერი გავეკეთოთ ეკონომიკის გადარჩენის მიზანით. მთავარი მიზანი ფინანსური სტაბილიზაციის მიღწევაა. თუ საქმე უკეთესობისკენ წავა, ახალი ტიპის ვალუტის გადამცვლელი ბუნქტები თავად დაარსებულ ფუნქციას, სისტემას სტანდარტულ ჩარჩოებში მოვაქცევთ და

მოგზავთ მუშაობის ცივილიზებული ფორმებს.“ დოკუმენტი რესპუბლიკიდან ნაღდი ფულით მასის გადინების თაობაზე საბაჟო დეპარტამენტის ინიციატივით დამუშავდა. დეპარტამენტის თავმჯდომარემ, ბატონმა გურამ მამულაშვილმა აღნიშნა, რომ ბრძანებულებას წინ უძღოდა ხანგრძლივი სამუშაო პროცესი. რეგულაციური დოკუმენტის გატარება მარტივად არ ხდება. სამსახურად, არიან რეგარდისები, პიროვნებები და ძალები, რომლებიც ნოვაციურული აზროვნების წინააღმდეგ არიან. თვით საბაჟო სისტემაში რთული პროცესები მიმდინარეობს. სორციელდება სტრუქტურის დემონტაჟი. რამდენიმე დღის წინ მოხდა კონტრაბანდის განყოფილების ატესტაცია. სტრუქტურა 19 თანამშრომლით იყო დაკომპლექტებული. მათ შორის მხოლოდ ერთი აღმოჩნდა იურიდიული განათლების მქონე. განყოფილება, ფაქტობრივად, დაიშალა. სისტემაში, ატესტაციის შემდეგ, 17 ნარკომანი გამოვლინდა. პროცესი გრძელდება. აუცილებელია ახალი საკადრო პოლიტიკის გატარება.

სახელმწიფოს მეთაურის ბრძანებულების მიხედვით, რესპუბლიკაში მოქმედებს ქვეყნიდან ნაღდი ფულის გატანის დაბეგრის ახალი სისტემა. ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს შეუძლიათ 500 აშშ დოლარის შესაბამისი ვალუტის გატანა რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ დაბეგრის გარეშე. აღნიშნულზე მეტი თანხის გატანის შემთხვევაში მოქალაქეები გადაიხდიან ფულს დადგენილი ტარიფების მიხედვით.

ბრძანებულება ძალაში შევიდა პირველი თებერვლიდან. ბატონმა გურამმა უფრანლისტებს განვლილი ორი დღის შედეგები გააცნო: დღემდე სახელმწიფო ხაზინაში 2000 აშშ დოლარი შედის,

სოციალურად დაუცველთა შემცირება... გერმანული წესით (!?)

საქართველოში სოციალურად დაუცველთა სიმრავლე განცხადებას აღარ ინვესტ. საზოგადოება თითქმის იგნორებს დაინვალიდებულ, სასიკვდილოდ განწირულ ადამიანებს. ბოლოდროინდელი დადგენილებები ტრანსპორტით უფასოდ მგზავრობის შეზღუდვის და მრავალი დაწესებულების ფასიანი მომსახურების შესახებ, კიდევ უფრო ამძიმებს მათ მდგომარეობას, რადგან უფასოდ დარჩენილები პუბლიკური დაწესებულების იმედოდ არიან, თუმცა, არც ეს დახმარება საკმარისი, რადგან წითელი ჯვრის ორგანიზაციამ შტამცირა დასახმარებელთა ლიმიტი. მაგალითად, მთაწმინდის რაიონში დახმარება 1200 კაცის ნაცვლად 490-მდე შემცირდა. დაახლოებით ასეთი მდგომარეობაა კრწანისის რაიონშიც.

უმუშევრობა, პენსიონერთა და სოციალურად დაუცველ მოქალაქეთა რესპუბლიკურმა გაერთიანებამ, რომელიც საზოგადოებრივ სანაყობებზე მუშაობს, 2 ოქტომბრის მთავარი შესვლად მთაწმინდის რაიონის შტატოსელა პენსიონერებთან. კონფერენცია გახსნა გაერთიანების თავმჯდომარემ გიგა ფრიდონაშვილმა. მან დაამსწრეთ გააცნო გაერთიანების მიზნები — სოციალური სამართლიანობის აღდგენა, უმუშევართა დასაქმების ფონდის შექმნა, სოციალურ-ეკონომიური და შრომითი ინტერესების დაცვა, უსახსროდ დარჩენილი ოჯახების, მცირე ასაკოვანი ბავშვების კულტურულ განვითარებაზე პასუხისმგებლობის აღება და სხვა. გიგა ფრიდონაშვილის თქმით, შეკრება განმეორებული იყო რაიონში მარტოსელა პენსიონერთა სივრცის და მათი დახმარების მაკონტროლებელი კომიტეტების შექმნით.

გაერთიანების მთაწმინდის რაიონის კომიტეტის თავმჯდომარის ალექსანდრა არიბელიძის თქმით, დანაშაულია პენსიონერთათვის მეტროში უფასოდ მგზავრობის შეზღუდვა, უსამართლობა, ყველა პენსიონერი იღებდეს ერთნაირ პენსიას სამუშაო სტადიის მიუხედავად. მისი განცხადებით, აუცილებლად უნდა დარჩეს პენსიონერთათვის უფასოდ

მომსახურების ერთი საგადამყოფო, პოლიკლინიკა, აფთიაქი, ნაწილების შეღავათიანი ან უფასო გაცემით. მარტოსელა პენსიონერები უნდა გათავისუფლდნენ ყოველგვარი გადასახადისგან, აუცილებელია მათთვის ფასდაკლებით ვაჭრობის მაღაზიის არსებობა.

დამატებითაა გამოინიშნა ა. არიბელიძის ბრალდება მთაწმინდის რაიონის სოცურზუნეველყოფის მიმართ. მისი ცნობით, ამ რაიონის მარტოსელა პენსიონერების ნაწილი დახმარებას იღებს წითელი ჯვრიდანაც და სხვის არმიდანაც, ნაწილი კი, საერთოდ არ მიენიჭება იგი. პუბლიკურ დახმარებას იღებენ ის ადამიანები, რომლებიც სიიდან ამოღებულნი არიან, ან არ საჭიროებენ მას. ჯერ მთაწმინდის რაიონის ნახევარიც არ შემოსმებულია და მარტოსელა პენსიონერთა სიაში 50-ზე მეტი მიცვალებულია შეტანილი.

გამომსვლელის არგუმენტები უარყო მთაწმინდის რაიონის სოცურზუნეველყოფის განყოფილების გამგემ თამარ ვარსიშაშვილმა. მისი განცხადებით, სიები, რომლითაც სარგებლობდა ა. არიბელიძე, ძველია. მან არ უარყო ზემოთა დაწვრილ შეტანის არსებობა პუბლიკური დახმარების გაცემისას. მთაწმინდის რაიონის სოცურზუნეველყოფის განყოფილების გამგის მოადგილემ დარეჯან კიკაჩიშვილმა აღნიშნა, რომ უმუშევართა, პენსიონერთა და სოციალურად დაუცველთა რესპუბლიკურ სისტემას მხარზე არ აწევს ის ტვირთი, რაც თავის დროზე ზიდა სოცურზუნეველყოფის განყოფილებამ.

ჩვენს კითხვაზე, თუ რა კრიტერიუმით შეამცირეს მარტოსელა პენსიონერთა სია 1200-დან 490-მდე, დარეჯან კიკაჩიშვილმა ერთობ საოცარი პასუხი გაგვცა — „გერმანული წესით. ყოველი მეათე“ (!?)

კონფერენციის დასასრულს ტრიბუნა დაეთმო პენსიონერებს. დაიწვა კონსტრუქციული წინადადება — შეიქმნას მარტოსელა მანდილოსანთა მორალური თანადგომის და დაცვის განყოფილება.

კონფერენცია დაამტკიცა უმუშევართა, პენსიონერთა და სოციალურად დაუცველთა მთაწმინდის რაიონის კომიტეტი, რომელიც კონტროლს გაუწევს პუბლიკური დახმარების განაწილებას რაიონში.

ნიკო კუკულაძე

სარედაქციო კოლეგია:
სარედაქციო კოლეგიის თავმჯდომარე
ვასილ მაღლაფერიძე
მთავარი რედაქტორი
გაბუა ფარუაშვილი
რედაქტორი
პაატა ვაშაძიძე
უცხოეთი
გივი გოლოთაშვილი
„თვალსაწიერი“
დავით კახაბერი
პუბლიცისტიკა
გაბრიელ შამაგაძე
დირექტორი
ვახტანგ სალია
პასუხისმგებელი მდივანი
გონდო მინარაშვილი

რედაქცია:
პოლიტიკა, ინფორმაცია:
ია ანთაძე
მანა ტორაძე
მამა მაღლაკელიძე
მიხეილ კვიციანი
ირაკლი ტაბლიაშვილი
დავით ნინიკაშვილი
ზაზა ფარუაშვილი
სპეციალური კორესპონდენტი
შიდა ქართლში
გივი გორცვაძე
„არილი“:
რეზა სირაძე
ირმა არაშვილი
რეზა გოგია
„თვალსაწიერი“:
თიურა ვაშაძე
ირმა კახიკაშვილი
მანა უკლუა
ნათია ფანჯიკიძე
სოსო ბარნაიშვილი
სპორტი
კახა ფარუაშვილი
იუმორი
ნიკო სვანიძე
სარედაქციო საბჭოს
დირექტორი
დიმიტრი მოსულიშვილი
ფოტოკორესპონდენტი
კახა ლომაძე
ტექნიკური დირექტორი
გაბუა აბაშიძე
ბუღალტერი
ირინა გონაშვილი
რედაქციის გამგე
ნატა სურგუაძე

კომპიუტერული ცენტრის
უფროსი
თენგიზ გოლოთაშვილი
პროგრამისტი
თამაზ ჩხაიძე
ოპერატორები:
თამარ ქარაქელიძე
ელისო ბაღვაშვილი
კორექტორები:
მთავარ ფორმად
მთავარ მხატვარი
მკურნალ სირაძე
კაპა კალაშაშვილი

მისამართი:
თბილისი,
ავტორიტეტის ქ. 7
ტელეფონი: 29-48-05
ფაქსი: 29-48-05

„ცივი ომის“ დამთავრებასთან ერთად განდგომილი სერბიზმის კითხვა: რა პერსპექტივები აქვს ამჟამად ქვეყნებს? რა აზრებს მათ ეროვნული ერთობის შესახებ? რა პერსპექტივები აქვს ამჟამად ქვეყნებს? რა აზრებს მათ ეროვნული ერთობის შესახებ?

„ცივი ომის“ დამთავრების შემდეგ ხალხებს უფრო ადვილად ეჩვენება, რომ ისინი არიან იდეოლოგიური, პოლიტიკური თუ ეკონომიკური უაქტუოები — მათ უფრო ადვილად ეჩვენება, რომ ისინი არიან იდეოლოგიური, პოლიტიკური თუ ეკონომიკური უაქტუოები.

ამ სამყაროში ყველაზე სერიოზული და სახიფათო კონფლიქტები იქმნება არა სოციალურ კლასებს შორის, არა მდიდრებსა და ღარიბებს შორის, არამედ ხალხებს შორის, რომლებიც სხვადასხვა გზით კულტურულ წარმონაქმნებს ეძღვნებიან. სისხლიანმა შეტაკებებმა ბოსნი-აში, კავკასიაში, შუა აზიაში ან ქაშმირში შესაძლებელია უფრო დიდი ომები გამოიწვიოს, რომლებიც სხვა სახელმწიფოები მიიღებენ მონაწილეობას.

ქტების ზოლები, რომლებიც ცივილიზაციებს შორის რღვევის სახსრებს წარმოადგენდა. ამჟამად ამ ზოლებს რამდენიმე ასეული მილიონ ადამიანი ეძღვნება. იგი, ერთი მხრივ, დასავლეთის ქრისტიან ხალხებს უფრო მეტად უკავშირდება, მეორეს მხრივ კი, მუსულმანურ და

რუსი, მაკედონი, ბულგარული და სერბი; მართლმადიდებლური არასლავური ქვეყნები — საქართველო, სომხეთი და რუმინეთი და შერეული სარწმუნოების მოსახლეობით გაყოფილი ქვეყნები — უკრაინა და ყაზახეთი. რუსეთს, როგორც წინააღმდეგობის სახელმწიფოს, ძირითადი პასუხისმგებლობა აკისრია წესრიგისა და სტაბილურობის შენარჩუნების თვალსაზრისით.

რესპუბლიკები შეცდებიან ერთმანეთთან თანამშრომლობის ახალი ფორმების დამყარებას და თურქეთთან ირანთან და პაკისტანთან ახალი კავშირების შექმნას. მესამე, უკვე არსებული უმცირესობები, რომელთა მიერაც ამჟამად პიკეტაჟები იმართება, ალყურ ჩანს.

ასეთი უმცირესობებისთვის გარანტირებული უნდა იყოს ავტონომიური არსებობა, მათ ნება უნდა დაერთოთ შეინარჩუნონ საკუთარი ენა, თავისი რელიგია, ტრადიციები და განათლების სისტემა. ეს ეხება როგორც რუსების უმცირესობებს სხვა სახელმწიფოებში, ასევე არარუსულ უმცირესობებს რუსეთის ფედერაციაში. როგორც ჩანს, რუსეთმა შეძლო ამ საკითხში თათარ-სტანთან დამაკმაყოფილებელი ხელშეკრულების მოგვლა. ეტყობა, ჩვენეთთანაც ამგვარი შეთანხმება აუცილებელია, იქ დატრიალებული ტრაგედიის გასაჩერებლად.

მეორე, რუსეთს, როგორც წინააღმდეგობის მართლმადიდებლურ სამყაროში, ყოველნაირი საფუძველი აქვს, შემოთდეს ამ ცივილიზაციის შემავალ სახელმწიფოთა საფრთხის გამო. იგი უნდა შეცვალოს, აგრეთვე, სახელმწიფოთაშორისი კონფლიქტების მოგვარებას მოცემულ ცივილიზაციასა და სხვა ცივილიზაციებს შორის. მაგალითად, კონფლიქტი მთიან ყარაბაღში წარმოადგენს გადამწყვეტ მხოლოდ მთიან ყარაბაღში მხარეთა მოლაპარაკების გზით, სომხეთის, აზერბაიჯანის, რუსეთის, თურქეთის და, შესაძლებელია, ირანის მთავრობებს შორის.

მესამე, როგორც მართლმადიდებლური სარწმუნოების ლიდერი, რუსეთი, რასაკვირველია, უნდა მონაწილეობდეს ცივილიზაციათშორის ორგანიზაციებში და გაეროსა და ევროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის გარდა, ასევე უნდა თანამშრომლობდეს წამყვან სახელმწიფოებთან, რომლებიც სხვა ცივილიზაციებს წარმოადგენენ — საერთაშორისო საკითხებსა გადაწყვეტის საქმეში.

ცივილიზაციების შეჯახება და რუსეთი

სამიწველ კანტინებში
პარკარდის უნივერსიტეტის პროფესორი (აშშ)

მართლმადიდებლურ სამყაროთა წარმომადგენლებს, ავსტრია, შვედეთი და ფინეთი, რომლებიც უმეტესად კულტურულ მიჯნუთაგანნი არიან „ცივი ომის“ დროს იძულებულნი გახდნენ ნეიტრალიტეტი შეენარჩუნებინათ; ამჟამად თავიანთ კულტურულ თანამოქმედებთან ერთად ევროპულ კავშირში ერთიანდებიან. მათ მოსდევს პოლონეთი, უნგრეთი, ჩეხეთის რესპუბლიკა, რომლებსაც ევროპის კავშირისა და ნატოს წევრობა სურთ.

სით მართლმადიდებლურ სახელმწიფოებსა და ხალხებს შორის. მეორე, რუსეთი ვეღარ აკონტროლებს ცენტრალური ევროპის არამართლმადიდებლურ სახელმწიფოებს, ბალტიის რესპუბლიკებს და კავკასიისა და შუა აზიის მუსულმანურ რესპუბლიკებს. მან უნდა აღიაროს, რომ ეს ქვეყნები, რომლებიც იდგებიან საბჭოთა კავშირის ნაწილს ან ვარშავის ხელშეკრულების ორგანიზაციის წევრ-ქვეყნებს წარმოადგენენ, შემდგომში შეეცდებიან თავი ისი იდენტიფიკაციისა და ინტერესების ხელახალ განსაზღვრას და მათთვის საერთო კულტურის ქვეყნებთან ასოციაციებისა და კავშირების ახალი სახეობების შექმნას. ცენტრალური ევროპის ქვეყნები უერთდებიან ევროპულ კავშირსა და ნატოს, ბალტიის რესპუბლიკები უფრო მჭიდრო კავშირებს განაგრძობენ შვედეთსა და ფინეთთან, ხოლო შუა აზიის

პოლიტიკა კავკასიის კავკასიის კავკასიის

21-23 იანვარს ირანის ისლამური რესპუბლიკის დელეგაციამ, ჰეიბათი, ჰატარა და სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია თეზურ „კავკასიისა და ცენტრალური აზიის ქვეყნების პოლიტიკური სტაბილურობა და ეკონომიკური პოტენციალი“ რომელშიც მონაწილეობდა მსოფლიოს 18 ქვეყნის წარმომადგენელი კონფერენციის გახსნაზე მისსალმებელი სიტყვით გამოვიდნენ ირანის ისლამური რესპუბლიკის უმაღლესი განათლებისა და კულტურის მინისტრი ზაჰედი და საერთაშორისო რესპუბლიკის განათლების მინისტრი თამაზ კვაჭაძე. თავის სიტყვაში ზაჰედმა თამაზ კვაჭაძეზე ისაუბრა საქართველო-ირანის ურთიერთობის ტრადიციულ კულტურულ-საგანმანათლებლო ურთიერთობების შესახებ. მან ხაზი გაუსვა საქართველოს უნიკალურ გეოპოლიტიკურ მნიშვნელობას რეგიონალურ თანამშრომლობაში და აღნიშნა, რომ ჩვენს ქვეყანას გააჩნია შესაბამისი მძლავრი ინტელექტუალური და ეკონომიკური პოტენციალი, რაც მაქსიმალურად მოხმარდება აღნიშნულ კონფერენციაზე მიღებულ გადაწყვეტილებათა რეალიზაციას. მან, ასევე, ჩამოაყალიბა მთელი რიგი კონკრეტული წინადადებები და პრეპროპოზიციები, რომელიც ითვალისწინებს საქართველოს ინტელექტუალურ-საგანმანათლებლო როლისა და ფუნქციის გაზრდას რეგიონალურ თანამშრომლობაში. კონფერენციის მუშაობაში საქართველოს მხრიდან მონაწილეობდნენ აკადემიკოსი ნაბოლინო ჭარკაშვილი და საქართველოს რესპუბლიკის განათლების სამინისტროს საგარეო ურთიერთობების სამმართველოს უფროსი გიორგი შარვაშიძე. მათ მიერ წარმოდგენილ მოსენებებში წინა პლანზე წამოიწია საერთო ეკოლოგიური სივრცის შექმნისა და აგროსამრეწველო კომპლექსში ერთობლივი რეგულაციების შემოღების იდეები. უნდა აღინიშნოს, რომ კონფერენციაზე წარმოდგენილმა სამივე მოსენებამ დიდი ინტერესი გამოიწვია.

სამდღიან დაძაბული სამუშაო რეჟიმის დროს გაიმართა საქმიანი მოლაპარაკება ირანის ისლამური რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა მინისტრის პირველ მოადგილესთან მაღლითთან, განათლების მინისტრთან — ნაჰაფისთან და უმაღლესი განათლებისა და კულტურის მინისტრთან — ზაჰედი გაღატაკთან. აღნიშნულ მოლაპარაკებებში ესწრაფიდა საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი ირანის ისლამური რესპუბლიკაში ჭეშინელი გოლანდელი.

მხარეებმა მიიღეს გადაწყვეტილება განათლების, მეცნიერების, პედაგოგიისა და კულტურის სფეროებში თანამშრომლობის მნიშვნელოვანად გაზრდის შესახებ. მიღწეული შეთანხმება, რომელიც ითვალისწინებს 50-მდე პარტნიორ სტუდენტის მიღებას ირანის უმაღლეს სასწავლებლებსა და საგანმანათლებლო ცენტრებში ირანის მხარე შუადღა უსასყიდლოდ დასტავებს ქართველ ავტორთა მიერ შედგენილი ირანული ენისა და ლიტერატურის სახელმძღვანელოები საშუალო სკოლებისა და უმაღლესი სასწავლებლებისთვის. მხარეებმა, ასევე, შეთანხმდნენ თანამშრომლობაზე მოზარდთა და სტუდენტური სპორტის სფეროში გადმოცემა, მათში ხელი მოაწერონ მასშტაბურ ხელშეკრულებებს, რომელიც მოიცავს განათლების, მეცნიერების, კულტურის, სპორტისა და ტურისტის სფეროებს.

აღსანიშნავია საქართველოსა და ირანის საერთოების წყაროები და ინტენსიური მუშაობა აღნიშნული ვიზიტის მომზადებასა და რეალიზებაში.

განათლების სამინისტროს პრეს-სამსახური

პოლიტიკა მოსკოვი

რუსეთის სახელმწიფო სა-თათბირო დელეგაცია პალატის თავმჯდომარის ივან რიბკინის მეთაურობით ოფიციალური ვიზიტით ჩავიდა ბელარუსში. ვიზიტის დროს, რომელიც ორ დღეს გაგრძელდება, რუსეთის პარლამენტარები შეხვედრებში რესპუბლიკის პრეზიდენტს ალექსანდრე ლუკაშენკოს და ბელარუსის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარეს მერისლავ გრიბს.

ზღვისპირეთის მალაროვლები მონაწილეობას მიიღებენ სრულად რუსეთის მალაროვთა გააფრთხილებელ გაფიცვაში, რომელიც 8 თებერვლისთვისაა დაგეგმილი. გუშინ მალაროვთა პროკავშირების ლიდერებმა ყველა ქვეანხმის მომხრეებელ სანარმოს დაუგზავნეს რეკომენდაციები აქციაში მონაწილეობის ფორმების შესახებ.

რუსეთის ფედერაციის გეოლოგისა და ნაოლისეულის გამოყენების კომიტეტმა და მურმანსკის ოლქის ადმინისტრაციამ გამოაცხადეს ღია კონკურსი კოლის ნახევარკუნძულის სამსრუტ ნაწილში აღმასის საბადოების ძიების შესახებ.

კონკურსში დაიშვებიან სანარმოები, კომპანიები, ფიზიკური პირები რუსეთიდან და საზღვარგარეთიდან, რომლებიც იმოქმედებენ რუსეთის ფედერაციის კანონმდებლობის მიხედვით.

ტაჯიკეთ-ავღანეთის საზღვრის მე-12 უბანზე გასული ორი დღე-ღამის განმავლობაში ორჯერ იქნა აღკვეთილი საზღვრის დარღვევის ცდები. როგორც იტარ-საქდეს ტაჯიკეთში რუსეთის ჯარების პრეს-ცენტრმა აცნობა, ბო-

პოლიტიკა გერმანია

ვიკთა ორი ჯგუფი, რომელთაცან თითოეულში 15 კაცი შედიოდა, ცდილობდა საზღვრის გადმოლახვას, მაგრამ გაუფრთხილდნენ საარტილერიო ცეცხლით.

ჩენიეთიდან ლტოლვილთა პირველი პარტია 1500 კაცის ოდენობით ჩამოვიდნენ ალტაიში. ლტოლვილებს ჩენიეთიდან, ისევე როგორც გადაადგილებულ პირებს, რომლებიც აქ ჩამოვიდნენ, კანონის მიხედვით მიეცემა უპროცენტო სესხი ათი წლის ვადით.

გუშინ ადგილობრივი დროით 00 საათსა და 22 წუთზე (08 საათსა და 22 წუთზე მოსკოვის დროით) კანავერალის კონცხის (ფლორიდის შტატი) კოსმოდრომიდან სტარტი აიღო ამერიკულმა კოსმოსურმა ხომალდმა „დისკავერერი“, რომლის ეკიპაჟშიც შედის რუსი კოსმონავტი ვლადიმერ ტიტოვი. ფრენის პროგრამის ერთ-ერთი უმთავრესი პუნქტია „დისკავერის“ შესვლა რუსეთის ორბიტალურ სადგურთან „მირ“.

ბოსნიელი სერბების სამხედრო სარდლობამ გუშინ განაცხადა, მუსულმანთა მხრიდან ბოსნიაში 4-თვიანი დაზავების უბეში დარღვევის შესახებ. ქალაქ ქრუპას რაიონში (დასავლეთი ბოსნია) მუსულმანთა შეიარაღებულმა ძალებმა გაარღვეეს სერბების პოზიციები და მნიშვნელოვანი ზარალი მიყენეს სერბების ჯარებს.

მოლოდინის და შუამავალთა მცდელობის მიუხედავად, ვითარება პერუსა და ეკვადორს შორის საზღვარზე კვლავ დაიძაბა. ბრძოლები საზღვრის სადავო ტერიტორიაზე მდინარე სენიას რაიონში

პოლიტიკა გერმანია

გამწვავდა. პერუს მხარის მიერ აღიარებული მონაცემებით, გასული კვირის ბოლოდან, როცა მრავალწლოვანი დავა საზღვრის დემარკაციის შესახებ ოქროთი, ნავთობითა და ურანის მადანით მდიდარ „კორდოლიერა დელ კონდორის“ რაიონში გადაიზარდა შეიარაღებულ შეტაკებაში, კონფლიქტში მონაწილე სახელმწიფოთა შეიარაღებულმა ძალებმა მოკლულთა სახით დაკარგეს 60 კაცი, ხოლო 100-ზე მეტი პერუელი და ეკვადორელი ჯარისკაცი დაჭრილია. რამდენიმე ათეული ჯარისკაცი იმყოფება ტყვეობაში მონაწილე მხარეებში.

მომდინარე წლის ივნისში, კანადის ქალაქ პალეოქსში დაგეგმილი ინდუსტრიულად შეიდი ყმელებზე განვითარებული ქვეყნის ლიდერების მორიგი შეხვედრა დაიწყო და დამთავრდება დანიშნულ ვადაზე ერთი დღით ადრე — განაცხადა გუშინ იაპონიის მთავრობამ. ამის შედეგად „შეიდუვლის“ შეხვედრა უმაღლეს დონეზე გაიმართება 15-17 ივნისს.

შეხვედრის ვადების გადატანის მიზეზი გახდა საფრანგეთის თხოვნა, რომლის პრეზიდენტმა ფრანსუა მიტერანმა 18 ივნისს მონაწილეობა უნდა მიიღოს მეორე მსოფლიო ომის დამთავრების 50-ე წლისთავის ღონისძიებებში.

კიმ ჩენ ირი, ოფიციალურად კსდრ მეთაური შეიძლება გახდეს მხოლოდ მაშის, პრეზიდენტ კიმ ირ სენის გამო ერთნაირი გლოვის შემდეგ — განაცხადა მინილამი მყოფმა მაღალი თანამდებობის ჩრდილოეთკორეელმა დიპლომატმა აქ გამართულ პრესკონფერენციაზე. „ეს ერთ-ერთი ტრადიციული აზიური“ — მოჰყავს მისი სიტყვები კიოდო ცუსინის სააგენტოს.

306 იქნება ჩეჩნეთის შეიღებუ?

როგორც ჩანს, ჩეჩნეთის კრიზისი 1995 წელს დსთ-ს ტერიტორიაზე კმედი კონფლიქტების ახალ გამაფრებას გამოიწვევს. სამთარუი და გაზაფხულისთვის, როდესაც უღელტეხილები გაიხსნება, მოსალოდნელია დამატებითი ზრდა აზერბაიჯანსა და ტაჯიკეთში.

ტაჯიკეთი

რა გავლენა მოახდინა ჩეჩნეთში სამხედრო წარუმატებლობამ რესპუბლიკაში არსებულ სიტუაციაზე, სადაც რუსეთის სამხედროები ფაქტობრივად პოლიტიკურ ძალას წარმოადგენენ?

ამ თვალსაზრისით აღსანიშნავია განცხადება, რომელიც ტაჯიკეთის პრეზიდენტმა ემომალი რაჰმონოვმა გააკეთა იანვრის პირველ დღეებში. მან პირველად ახლა მიიჩნია ოპოზიციასთან დაზავების აუცილებლობა სახელმწიფოში სიტუაციის სტაბილიზაციის გადამწყვეტ ფაქტორად, ამასთან, თავი შეიკავა ოპოზიციის მიმართ მკვეთრი გამოხდომებისგან. ზოგადრეობა ეს ნაბიჯი ალიქვეს დიპლომატიურ ფანდლად, რომელიც 26 თებერვალს დანიშნული საპარლამენტო არჩევნების შეიარაღებული უცხოელი ოპონენტების „დაშოშმინებას“ ისახავდა მიზნად. მეორე პრეზიდენტის განცხადებას სამხედრო მოკავშირის სიძლიერეში დაეყვება მიიჩნევენ და ოპოზიციასთან ურთიერთობების დამოუკიდებლად მოგვარების აუცილებლობით ხსნიან. უკანასკნელი მოსაზრების სასარგებლოდ მეტყველებს ისიც, რომ რუსეთმა ამ წლიდან ტაჯიკეთისთვის სამხედრო ნაღდი ანგარიშის გადაცემაზე უარი განაცხადა, რის გამოც რესპუბლიკას მოუწევს ნაციონალური ვალუტის შემოღება, ეს კიდევ უფრო გააუარესებს სამთქალაქო ომით დატვირთული ეკონომიკის მდგომარეობას, მაგრამ შემდგომში მოვლენებმა ცხადვებს, რომ მშვიდობა ჯერ კიდევ შორსაა.

რუსეთის სასაზღვრო ჯარების ხელმძღვანელობა ტაჯიკეთში აკეთებს განცხადებებს საზღვარზე მრავალრიცხოვანი შეიარაღებული შეტაკების შესახებ, აღინაშნალებენ ოპოზიციის ცეცხლის შეწყვეტის თაობაზე თეირანის ხელშეკრულების დარღვევაში. ოპოზიციამ, თავის მხრივ, 20 იანვარს გააკეთა განცხადება, რომელშიც ბრალი დასდო რუსეთის მესაზღვრეებს კონფლიქტების გამო. ოპოზიციის აზრით, ამას ასაბუთებს ტაჯიკეთში სასაზღვრო ჯარების ჯგუფის ხელმძღვანელის ანატოლი ჩეჩულინის წერილი დუშანბეში გაეროს მისიის მისამართით. ჩეჩულინი აცხადებს, რომ თეირანის ხელშეკრულება დაიდო ტაჯიკეთის ხელისუფლებასა და ოპოზიციის შორის და მას არ აქვს იურიდიული ძალა რუსეთის სასაზღვრო ჯარების მიმართ, რადგან რუსეთისა და ტაჯიკეთის 1993 წლის 25 მაისის საზღვრების დაცვის შესახებ ხელშეკრულებას ეწინააღმდეგება. ამასთან, უარყოფილია მოსაზრებები იმის შესახებ, რომ გაეროს ეგიდით დადებულ ხელშეკრულებებს სახელმწიფოთაშორის შეთანხმებების წინაშე პრიორიტეტი გააჩნიათ. მოგვიანებით, რუსეთის გენერლის მოსაზრება გაიმეორა რუსეთის ფედერაციის ელჩმა თეირანში ტრეიდაკოვმა, რომელმაც 14 იანვარს ტაჯიკურ ოპოზიციასთან შეხვედრაზე განაცხადა, რომ რუსეთი არ ცნობს ტაჯიკეთის მთავრობასა და ოპოზიციას შორის შეთანხმებას.

საბოლოოდ, მოლაპარაკებების მეოთხე რაუნდი, რომელიც 23 იანვარს უნდა დაწყებულიყო მოსკოვში, ჩაიშალა. ოპოზიციამ განაცხადა, რომ მისი წარმომადგენლები მზად არიან ჩავიდნენ დსთ-ს ნებისმიერ ქალაქში, ვინაიდან ქვეყნის დედაქალაქი, რომელიც უგულბებლყოფს ტაჯიკური მოლაპარაკებების პირობებს, არ შეიძლება შემდეგი რაუნდის ჩატარების ადგილი გახდეს.

ამასთან, 6 თებერვალს ცეცხლის შეწყვეტის ვადა გადის. ორივე მოწინააღმდეგე მხარე — რუსეთის სამხედროები და ტაჯიკური ოპოზიციის შეიარაღებული ნაწილი, როგორც ჩანს, საგაზაფხულოდ გადამწყვეტი ბრძოლებსთვის ემზადება. ოპოზიციის შეიარაღებულ ნაწილს დასაკარგი არაფერი აქვს, თუკი მესი სახლში დაბრუნების მშვიდობიანი ვარიანტი ჩაუშვება. ბოლო სამი წლის განმავლობაში ტაჯიკეთი კიდევ ერთი, მორიგი არჩევანის წინაშე აღმოჩნდება. მაგრამ ახლა ტაჯიკური კონფლიქტი რელიგიურ-შინაარსს ადარ ტარებს. ავღანეთის ჩრდილოეთით დასახლებული პუნქტებისა და ლტოლვილთა ბანაკების რუსეთის მიერ დაბომბვა ირანის საგარეო საქმეთა სამინისტრომ დაგმო. აშშ-ს სახელმწიფო დეპარტამენტმა პირველად გააკრიტიკა ეს აქციები. ჩეჩნეთის მოვლენების ფონზე ეს ფაქტები სულაც არ მატებენ რუსეთს ავტორიტეტს. ამ უკანასკნელმა ხომ ტაჯიკურ კონფლიქტში მშვიდობისმოყვარე ფუნქცია იკისრა. რუსეთის სამხედროების მხრიდან ძალის დემონსტრაცია კი, „გამარჯვებამდე ბრძოლის“ გადამწყვეტილებაზე უნდა მეტყველებდეს.

აზერბაიჯანი

არ გამოირჩევენ, რომ თებერვალ-მარტში სომხეთის საჯარისო დაჯგუფებები ყარაბაღში სამხედრო მოქმედებებს განაახლებენ.

ცნობილია, რომ რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს და რუს სამხედროებს თავიანთი ანგარიშები გააჩნიათ პრეზიდენტ პეიდარ ალიევის მიმართ. გასული წელიწადნახევრის მანძილზე პრეზიდენტი ალიევი ნაბიჯ-ნაბიჯ ჯანბნდა თავის ოპონენტებს, თუმცა, დათმობებზე წასლა უწევდა, მაგრამ თავის მიზნებს მაინც აღწევდა.

ალიევის ხელისუფლების სათავეში მოსვლით აზერბაიჯანი დსთ-ში შევიდა, თუმცა, რუსეთის სამხედრო ბაზებისა და რუს მესაზღვრეთა ირანის საზღვართან განლაგებაზე უარი განაცხადა.

ალიევის გამარჯვებასა და მისი ოპოზიციის დამარცხებას რუსეთის ხელისუფლების კორიდორებში შეიძლება აზერბაიჯანისა და დასავლური ფირების კონსორციუმის კასპიის შეღვის დასამუშაველი კონტრაქტი ეწოდოს, ასევე შეიძლება ითქვას, რომ ესაა წარმატებული დიპლომატიური სვლები ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის ყარაბაღის კონფლიქტის მოსაგვარებლად მოზიდვისთვის.

ახლა კი, როგორც ჩანს, აზერბაიჯანი მოპოვებული წარმატებისთვის „ისჯება“. ჩეჩნეთის ბლოკადამ აზერბაიჯანის ეკონომიკას დიდი ზიანი მიაყენა — შეწყდა რუსეთის ტერიტორიის გავლით კასპიის მხრიდან საგარეო მომარაგება. პასუხად, აზერბაიჯანის ხელმძღვანელობა შეეცადა გაეფართოვებინა კავშირები ირანთან, რომელსაც აზერბაიჯანის სანავთობო კონტრაქტიდან მოგების 5 პროცენტი შესთავაზა, რასაც დასავლელი პარტნიორების ნეგატიური რეაქცია მოჰყვა და აზერბაიჯანი იძულებული გახდა, წინადადება უკანვე წავლან. პროგნოზების მიხედვით, ეკონომიური მდგომარეობის მნიშვნელოვანი გაუმჯობესება გასაუფრისთვისაა მოსალოდნელი; მოსახლეობა უკვე გახიციის მკვეთრ სამეურნეო სიმწირეს, ჯანსაყუთობით, პურის საკითხში. რესპუბლიკაში მილიონამდე ლტოლვილი, ტერიტორიის თითქმის 20 პროცენტი ოკუპირებულია. ასეთ სიტუაციაში სომხეთის ძალთა მიერ ყარაბაღზე ახალი თავდასხმა ნამდვილად შეიძლება ახალი გადატრიალების საფუძველი გახდეს.

საკითხავია, ვინ მოექცევა ხელისუფლების სათავეში? მეტ-ნაკლებად ძლიერი პარტიები მხარს უჭერენ პეიდარ ალიევის მისწრაფებას ქვეყნის სუვერენიტეტისა და მთლიანობის შენარჩუნებისთვის. დანარჩენი ორი კანონიერი პრეზიდენტი ელჩბეი-ნახჩევანის მთის სოფელში, მუტალიბოვი კი მოსკოვში, არაფითარ აქტიურობას არ ჰქონენ. ამასთან, წინა გადატრიალებების გამოცდილებამ ნათელიყო, რომ საჭირო გახდება კარგად ორგანიზებული სამხედრო ძალის უზრუნველყოფა. და აი, ცოტა ხნის წინ ეს ძალაც გამოჩნდა.

თავდაცვის ყოფილია მინისტრმა რაგიმ გაზიევმა, რომელმაც გასული წლის ივნისში ეროვნული უშიშროების სამინისტროს იზოლაციიდან გაქცეული უშველა თავს და რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ იმაღებოდა, უფერად „ამოყვინთა“ და რადიო თავისუფლების აზერბაიჯანის რედაქციას ინტერვიუ მისცა. რაგიმ გაზიევმა განაცხადა, რომ იგი სათავეში ჩაუდგა ახალ მოძრაობას „მოქალაქეთა კავშირს“, რომელიც მიზნად ისახავს ალიევის დამხობას და სანავთობო ხელშეკრულების გაუქმებას. ალბათ, ექვს აღარ უნდა იშვებდეს, თუ ვინ დგას გაზიევის უკან, მისი რუს სამხედროებთან მეგობრობაც არასდროს წარმოდგენდა საიდუმლოს. ახლა ზუსტად შეიძლება იწინასწარმეტყველო — უახლოეს დროში შეიძლება გაჩნდეს ექსპრემიერი სუფურეტ ჰუსეინოვი, რომელსაც გასულ შემოდგომაზე მთავრობის დამხობის მცდელობაში ედებოდა ბრალი და ისიც აზერბაიჯანიდან გაიქცა. „რუსი სამხედროების და ჰუსეინოვის“ ერთობამ 1993 წელს ელჩბეი დაამხო, მაგრამ საეარაულო აიაზა მუტალიბოვის ნაცვლად ბაქოში პეიდარ ალიევი გამაგრდა.

ახალ ხელმძღვანელს პრომოსკოვური პოლიტიკა სულაც არ გაუტარებია, როგორც მისგან მოვლოდნენ. პეიდარ ალიევი აზერბაიჯანი მოაქცია აშშ-სა და დიდი ბრიტანეთის „ნავთობის მეფეთა“ ინტერესების სფეროში, რომელთაც თავიანთ მთავრობებზე მნიშვნელოვანი გავლენა აქვთ. მათი ძალისხმევით შედეგად უნდა მივიჩნიოთ, როგორც ჩანს, ისიც, რომ ცხრა ქვეყანამ ყარაბაღში სამშვიდობო კონტიგენტის შეყვანის სურვილი გამოთქვა. ამით მთავარი კოზირი ხელიდან ეცლებათ რუს პოლიტიკოსებს, რომლებიც ყარაბაღის სამშვიდობო პროცესში მონაპოვრობის მონაწილეობის პრეტენდენტები არიან.

ამგვარად, აზერბაიჯანისთვის მომზადებული სცენარი ნათელი ხდება: ბლოკადა, ეკონომიკური კრიზისი, ყარაბაღის ომი (შესაძლოა, სეპარატისტული მოძრაობები რესპუბლიკის სხვა რეგიონებში) და მთავრობის შეცვლა.

საკითხავია ისაა, შეძლებს თუ არა პეიდარ ალიევი ამგვარადი ჩაშლის ეს გეგმები?

„მოსკოვსკიი ნოვოსტი“, №5

რუსეთის პრეზიდენტი მიხეილ ყავეტოვი

„რუსი გენერლები დამარცხდნენ ჩეჩნეთთან, „ფაბლიკ რილეიშენის“ საფრთხეში. ტელეკამერის ჩამოფარება უფრო ადვილია, ვიდრე ფიქრი, დროა გავიგოთ, რომ დემოკრატიულ საზოგადოებაში ერთი გადამღები ჯგუფი სატანკო დივიზიის ტოლფასია“, — ამის შესახებ წერდა გუმინ „კომსომოლსკია პრავდა“.

ჩეჩნეთის შესახებ „იზვესტია“ წერს, რომ 66 სამინისტროზე, უწყებაზე და სხვადასხვა სახელმწიფო ორგანიზაციაზე მჭიდროდ სტრუქტურის წარმომადგენლები შენუხებულნი არიან რუსეთის მთავრობის დადგენილების გამო, რომელიც „ჩეჩნეთის რესპუბლიკის ეკონომიკისა და სოციალური სფეროს აღდგენისთვის გადაუდებელ ღონისძიებებს“ ეხება. ეს დადგენილება მიღებულია გასული წლის 9 დეკემბერს. ეროვნებათა საქმის სამინისტროში ამ უწყებების კოორდინაციისთვის მოქმედებს სამთავრობო უწყებათაშორისი ჯგუფი. აქ იკრიბებიან აღმშენებლობითი სამინისტროების წარმომადგენლები.

„კრახანია ზევედა“ წერს იმ შეფუქმურენთა მფრინავებზე, რომლებიც თავის მოვალეობას ასრულებენ ჩეჩნეთის სააერო სივრცეში.

სხვა მასალაში გაზეთი იტყობინება ამასწინათ გენშტაბის სამეცნიერო აკადემიაში გამართული კონფერენციის შესახებ, რომელიც მიძღვნა სამხედრო მეცნიერების მსოფლიოშედეგობით საფუძვლებს.

„ჩეჩენი ქვეყნისთვის გადასატანი კრიზისი, მისი სამხედრო სიძლიერის შესუსტება, რუსეთს ხდის ისეთ ქვეყნად, რომელიც აგრესიული ზრახვებისთვის მიშობდევლი ობიექტია. ამან შეიძლება გამოიწვიოს არა მხოლოდ აგრესია გარედან, არამედ სეპარატისტულ ძალებს ავანტიურისკენ უბიძგოს. მიზანი ფედერაციიდან გარკვეული ტერიტორიების გამოშვლა იქნება. ამის ხისხილანი მაგალითი ჩვენს უკვე გააქვს“, — აღნიშნა კონფერენციაზე „გამოსვლისას აკადემიის ხელმძღვანელმა, გენერალ-პოლკოვნიკმა იგორ როდინოვმა.

„ნოვაია ვეჟდენეცია გაზეთმა“ გამოაქვეყნა მასალა ქვეყნის ყველაზე გავლენიან პირთა რეიტინგზე, ჩეჩნეთის კონფლიქტის შემოქმედების შესახებ დემოკრატიული პრესისა და საზოგადოებრიობის მტკიცებობათა სანინააღმდეგოდ. ასევე იმ გამოკითხვათა შედეგების მიუხედავად, რომლებიც ჩაატარეს სხვადასხვა სოციალოგურში სამსახურებმა. უნდა აღინიშნოს, რომ პრეზიდენტის რეიტინგი, ე.ი. მისი რეალური ზეგავლენა მოვლენებზე, მხოლოდ გაიზარდა.

„როსიისკიე ვესტი“ იტყობინება, რომ ცნობა ამერიკულ დოლართან რუსული რუბლის ფიქსირებული კურსის შემოღების შესახებ იქცა „პირველ თემად“ უკანასკნელ კვირას გამართულ დებატებში. ამის დასტურია ისიც, რომ ეს ცნობა დაადასტურა მთავრობის პირველმა ვიცეპრემიერმა ანატოლი ჩუბაისმა. თუმცა, მან აღნიშნა, რომ ამის გაკეთება შეიძლება რამდენიმე მოთხოვნის დაკმაყოფილებისთანავე.

გაზეთის აზრით, ნინადადების არსი მდგომარეობის სანინააღმდეგო მტკიცებებში. თუ ინფლაცია არ წყნარდება, მას შეიძლება, თუნდაც გარეგნულად „ლაგამი ამოედოს“. ამისთვის, კურსი უნდა დაფიქსირდეს იმ ნიშნულზე, რომელსაც მოთხოვნა ეალუტა. დაეუფლები, დროლარზე — 5 000 მანეთის ღონზე. იმავედროულად ეალუტასთან „მისვლა“ იზღუდება სხვადასხვა მეთოდებით. ასე, მაგალითად, იურიდიულ და ფიზიკურ პირთათვის ვიდვა-გაყიდვის შეზღუდვით. ამის შედეგი იქნება ის, რომ ფასები გარეგნულად მაინც არ გაიზარდება.

როგორც გაზეთ „იზვესტია“სთვის“ გახდა ცნობილი, ისრაელის პოლიციამ დააპატიმრა ექვსი ადამიანი იაკუბოვსკის საქმესთან დაკავშირებით. ვარაუდობენ, რომ ისინი გარეუღლები არიან ქალაქ პეტერბურგში მანუსკრიპტების მოძარგის საქმეში. ისრაელში რუსეთიდანაა ჯგუფგზავრა სამძებრო-ოპერატიული ჯგუფი. ისრაელსა და რუსეთს შორის სამართლებრივი დახმარების შესახებ შეთანხმება არ არსებობს. ამიტომაც საკითხი საგარეულო დამხმარებათა საზღვარგარეთ ძებნისა და თვალთვალის შესახებ საგარეო-საქმეთა სამინისტროებში ხანგრძლივი მოლაპარაკებების შემდეგ გადამწყდა.

— ჩვენთვის ცნობილია, რომ თქვენ კარგა ხანია, მუშაობთ ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ისტორიაზე. თუ შეიძლება, გვითხარით, როდის და სად მიაკვლიეთ ამ პარტიის პირველ პროგრამას?

— ყაველი ისტორიული ნაშრომი გარკვეულ წყაროთმცოდნეობით ბაზს ეყრდნობა. ამიტომ სათანადო მასალების მოსაძიებლად მუშაობა მომიხდა თბილისის თითქმის ყველა უმაღლეს სიძველეთსაცავში. რაც შეეხება ეროვნულ-დემოკრატი პირველ, ბეჭდურ სახით გამოცემულ პროგრამას, მას ამ რამდენიმე ხნის წინ წავაწყდი საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის კორნელი კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტში დაცულ მიხეილ მაჩაბლის პირად ფონდში.

— იყო თუ არა აქამდე რაიმე ცნობილი ამ დოკუმენტის შესახებ?

— ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია ოფიციალურად 1917 წლის ივნისში, თავის პირველ ყრილობაზე ჩამოყალიბდა. მაგრამ ამ სახის პოლიტიკური ორგანიზაციის შექმნისთვის მცდელობა გაცილებით ადრე — 1905-1906 წლებში დაიწყო. სწორედ ამ პერიოდს განეკუთვნება ჩემს მიერ მიკვლეული პროგრამა.

ეროვნულ-დემოკრატიკმა სხვადასხვა მიზნის გამო პირველი რევოლუციის წლებში პარტიის ორგანიზაციული გაფორმება ვერ შეძლეს, თუმცა, ძირითადი დოკუმენტები შეიმუშავეს. ექვთიმე თაყაიშვილის, გიორგი გვახავას, ალექსანდრე ასათიანის და სხვთა მოგონებებსა თუ ჩანაწერებში საყურადღებო ცნობებია შემორჩენილი ამის თაობაზე.

ექვთიმე თაყაიშვილის ერთ-ერთი
ემიგრაციისდროინდელი მოგონება, რომ-
ლის სათაურია „პოლიტიკური მიმართუ-
ლება ილიასი“, ასევე ხელნაწერთა
ინსტიტუტშია დაცული. მასში ნათქვამია:
„ნაციონალ-დემოკრატიული პარტია მო-
მდინარეობს მესამეც წლებიდან გასული
საკუთრისა და ამ პარტიის მდროშე
არის ილია ჭავჭავაძე. მართალია, პარ-
ტიას თავის დაწერილი წესდება და
პროგრამა არა ჰქონია დაბეჭდილი და
ზაჯაროდ გამოქვეყნებული, ვინაიდან ეს
არ შეიძლებოდა იმ დროის პირობებში,
მაგრამ პირველი რევოლუციის დროს,
1905 წელს, შესაძლებელი დარჩა წეს-
დების შედგენა. ჩვენ უკვე შევადგინეთ
ილიასავე თავმჯდომარეობით და ლოც-
ვა-კურთხევით“.

სხვა ჩანაწერში, სადაც პავლე თუმანიშვილზეა საუბარი, ექვთიმე თაყაიშვილი აღნიშნავს: „პავლე თუმანიშვილის პოლიტიკური მიმართულება ნაციონალ-დემოკრატიული იყო და მისი მონაწილეობით და ილია ჭავჭავაძის თავმჯდომარეობით გამომუშავდა პირველი საჯარო თვითმართლუბნის პროგრამა იმ პარტიისა, რომელიც მან თავისი ხარჯით დაბეჭდა“.

ამასვე გადმოგვცემს ალ. ასათიანი თავის ნაშრომში „ძველი და ახალი მემკვიდრეობა“. იგი წერს: „მესამოცნაწელთა ეროვნულ-დემოკრატიული მიმართულების პოლიტიკურ პარტიად ჩამოყალიბების ცდას უკვე 1905 წელს ჰქონდა ადგილი... ი. ჭავჭავაძის მეთაურობით ეწყობა თათბირები, შემუშავებული იქნა და დაგეჰდილი პარტიის პროგრამა და წესდება“, გიორგი გვაშავა კი მიუთითებს: „დაგეჰდით 10 თასი ცალი... პროგრამისა და გავავრცელებთ ხალხში... ამით დაიწყო პარტიული მუშაობა“.

როგორც დაინახეთ, ზემოხსენებულ
მოღვაწეთა ზოგიერთ ჩანაწერში საუბა-
რია ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის
წესდებამზე, რომელიც თითქმის ასევე
დაუბრუნდათ. სამწუხაროდ, ეს დოკუმენ-
ტი დღემდე მიკვლეული არ არის.

— ირკვევა, რომ ეროვნულ-დემოკრა-
ტია აღნიშნული პროგრამის შედგენაში
მონაწილეობა მიუღია ილია ჭავჭავაძეს.
ამის დამადასტურებელი სხვა წყაროც ხომ
არ არსებობს?

— დღეს დადგენილად შეიძლება ჩაითვალოს, რომ ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის შექმნის სათავეებთან ნამდვილად იდგა ჩვენი სახელოვანი

მწერალი და მოღვაწე ილიას თანამედროვეთა მოგონებებისა და იმდროინდელი საგანთო ცნობების გარდა ამას სხვა დოკუმენტური მასალაც მოწმობს. სახელდობრ, ილია ჭავჭავაძის არქივში შემორჩენილი რამდენიმე ხელნაწერი და მანქანაზე გადაბეჭდილი ტექსტი, რომლებიც წარმოადგენენ პოლიტიკური პარტიის პროგრამის ვარიანტებსა და დეკლარაციის პროექტს ამ პარტიის შექმნის შესახებ.

დაინტერესებულ მკითხველს, ალბათ,
ახსოვს ჩვენი პერიოდული პრესის

სახელის რამდენჯერმე შეცვლისა, ჩამო-
ყალიბების სტადიაში მყოფი ახალი
პოლიტიკური ორგანიზაციის მაგისტრა-
ლური ხაზი იყო და დარჩა ეროვნული
და დემოკრატიული მსოფლმხედვა.

— რამდენად კანონზომიერია, რომ აღნიშნული დოკუმენტი აღმოჩნდა მ. შანა-ბლის არქივში და ხომ არ გაცნობდით ამ პირობებებს უფრო ახლოს ჩვენს შკითხველს?

—ის ფაქტი, რომ ეროვნულ-დემოკრატიკული პარტიის მიერ დაგეგმილი პროგრამა აღმოჩნდა მიზეზი მაჩაბლის პირად ფონდში, სრულიად ბუნებრივი ჩანს.

**აღმორჩნდა
მნიშვნელოვანი
დოკუმენტი**

ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი, დოცენტი **ოთარ ჯანელიძე** მალე დაასრულებს მონოგრაფიას, რომელიც ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ისტორიას ეძღვნება. ახლან განმარტავს ამ პარტიის პირველი ბეჭდური პროგრამა აღმოაჩინა. ჩვენი კორესპონდენტი მას ამ საკითხთან დაკავშირებით ესაუბრა.

ფურცლებზე გაჩაღებული ხანგრძლივი პოლემიკა თვალსაჩინო იურისტთა, ისტორიკოსთა და ფილოლოგთა მონაწილეობით. კამათში ჩაბმული მეცნიერების ე.ა.ზ.შმაძის, ლალექსიძის, გ.ამაშულის, შ.ბაღრაძისა და გ.შარაძის პუბლიკაციები იმის გარკვევასაც ისახავდნენ მიზნად, თუ ხსენებული დოკუმენტებიდან რომელი ეკუთვნოდა ილიას ხელს. სათანადო ექსპერტიზის შედეგად ახლა გარკვეულია, რომ ჩვენთვის საინტერესო საარქივო მასალიდან მხოლოდ ერთი — პარტიის შექმნის პროექტია დაწერილი ილიას ხელით და მწერლის ხელითვეა გასწორებული პროექტის გადაბეჭდილი ასლი (ლალექსიძე). ილიას ხელში გაუვლია თვით პროგრამასაც, ამის დასტურია ილიას კერძო წერილი გიორგი ჟურულისადმი.

აღსანიშნავია, რომ ილია ჭავჭავაძის ფონდში დაცულ დოკუმენტებში პოლიტიკური პარტიის სხვადასხვა სახელწოდება ფიგურირებს, კერძოდ: „პროგრესისტთა ქართული ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია“, „ავტონომისტთა ქართული ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია“ და „ქართული კონსტიტუციურ-დემოკრატიული პარტია“, რამაც ზოგადად გველევარი შეცდომაში შეიყვანა და გავთუტ „ცნობის ფურცელში“ 1905წ. 18-19 იანვარს გამოქვეყნებული პოლიტიკური პარტიის პროგრამა არასწორად ეროვნულ-დემოკრატიულ პირველ პროგრამად მიიჩნიეს.

— რა სახელწოდებისაა ზეჟენს მიერ მიკვლეული პროგრამა?

— ახლადამოჩენილ დოკუმენტსათაურად აქვს: „საქართველოს დემოკრატია და მისი პროგრამა“. განსხვავებულია სათაურმა არ უნდა დავგანბნოთ. საქმე ის გახლავთ, რომ ილია ჭავჭავაძის არქივში პოლიტიკური პარტიის ირგვლივ თავმოყრილი მასალები, როგორც ეს უკვე შენიშნულია, „განხილვა-დამუშავების პროცესში მყოფი დოკუმენტებია“ (შ.ბაღრიძე) და მათ დასრულებული და საბოლოოდ ჩამოყალიბებული სახე არა აქვთ. პარტიის პროგრამაზე მუშაობდა სკამოდ გაჰიანურდა. ამ დროის მინიმალზე სახელმწიფოებრივ-პოლიტიკური ცხოვრების ცვალებად მოვლენებს პოლიტიკური პარტიის სახელწოდებაზეც მოუხდენია გავლენა. მაგრამ მიუხედავად

ასანინშანავა, რომ იმავე ფონდშია
დაცული ეროვნულ-დემოკრატიული პარ-
ტიის 1917წ. გამოცემული პროგრამა და
1920წ. დაბეჭდილი ეროვნულ-დემოკრა-
ტიკან გამოყოფილი საქართველოს ნაცი-
ონალური პარტიის პროგრამაც.

მიხეილ მაჩაბელი ერთ-ერთი თვალ-
საჩინო ეროვნულ-დემოკრატი გახლდათ
იგი საქართველოს ეროვნული საბჭოს
წევარი იყო. ჯერ კიდევ 1906 წელს
დაარსებული ქართული საქველმოქმედო
საზოგადოების თავმჯდომარედ აირჩიეს.
რევაზ გაბაშვილის სიტყვით, „ქართული
საქველმოქმედო საზოგადოება“ ფაქტიუ-
რად იყო ფარული, საკოალიციო მთავ-
რობა საქართველოსი — რუსეთის
დამპყრობისა და რევოლუციამდე მთელი
ომის განმავლობაში“.

ცნობილია ისიც, რომ მიხეილ მაჩა-
ბელმა ილია ჭავჭავაძის სიკვდილის
შემდეგ რუსეთის სახელმწიფო საბჭოში
შეუბოვრად დაიკვა იგი მემარჯვენეთ-
შემოტყვისგან. ამ ფაქტს აღტაცებით
გამოეხმაურა იმხანად პარიზში მყოფი
აკაკი წერეთელი, რომელმაც შემდეგ
ბარათი გაუზავნა მიხეილ მაჩაბელს: „ჩემ-
ხანგრძლივ სიცოცხლეში ბევრჯერ არ
დავმტკბარვარი სიამოვნებით და ერთი
იმ წამთავარი იყო, როცა წავიციოთ
შენი სიტყვა „სახელმწიფო რჩევაში“
წარმოთქმული; რომ“ სიტყვა აღარ
გავაგრძელო, გადაგეხვევი და გადაგო-
ცნი სიყვარულით. შენი აკაკი“. ვალერიან
გუნია კი ქუთაისიდან მიესალმებოდ
„პატივცემულო და ძვირფასო მიშა! ...
მიიღე ჩემი სალაპი და მილოცვა იმ-
დომ შესანიშნავი სიტყვისთვის, რომელიც
აღერ მედგარად წარმოგიტყვამს სახელმ-
წიფო საბჭოში ილიას ხსოვნის დასაც-
ველად. ვაშა შენს გამბედაობას! ვაშა
შენს ქართველურ რაინდობას!“

აქვე მიხელო მაჩაბლის ოჯახთან
დაკავშირებულ ერთ ნაკლებად ცნობილ
ფაქტსაც გავისენებ. პირველი მსოფლიო
ომის დროს უცხოეთში მოქმედი „საქა-
რთველოს განათვისჯღლების კომიტეტი“
ზოგიერთ წერის გეგმით, მიხელო
მაჩაბლის ულამაზესი ქალიშვილი მარინე
შერჩეული იყო საქართველოს დედოფ-
ლად იმ შემთხვევისთვის, თუ ჩვენში
მონარქია აღსდგებოდა. ტაბტი კი გერ-
მანიის იმპერატორის ვილჰელმ მეორის
მემკვიდრეს იოაჰიმ პოპენჰოერნს უნდა

დევიტრა. ეს გეგმა არ განხორციელდა. მარინე მაზბელი რომში გაზოგვდა. იგი ცოლად გაჰყვა საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკაში იტალიის კონსულის ბრანზინს.

— როგორ შეაფასებდით ეროვნულ-
დემოკრატიკულ პარტიას? ალექსანდრე მნი-
შვნელობას?

— ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის პირველი პროგრამის მიგნება წერტილს დაუსვამს ჭკელევართა ზემოხსენებულ დავასა და კამათს და სიცხადეს შეიტანს გაქიანურებულ პოლემიკაში. ამასთან, პროგრამას გააჩნია ისტორიული ღირებულება, როგორც ჩენი საუკუნის დამდეგის ქართულ საზოგადოებრივ-პოლიტიკური აზროვნების ერთ-ერთი ძირითადი მიმართულების გამომატველ დოკუმენტს.

რაც შეეხება კონკრეტულად ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ისტორიას, გადუქარებულად შეიძლება ითქვას, რომ პაროგრაშის აღმოჩენით გადაიშლება ამ პოლიტიკური ორგანიზაციის დოკუმენტური თავფურცელი. ამიერიდან მკვლევარებს ხელთა აქვთ უტყუარი წყარო იმის საილუსტრაციოდ, რომ ეროვნულ-დემოკრატიულ მოღვაწეობა საქართველოს სინამდვილეში იწყება არა თებერვლის რევოლუციის იმედგამ, არამედ გაცილებით ადრე — 1905-1906 წლებიდან.

— რით უნდა აიხსნას, რომ პროგრამის სათაურში არ გვხვდება სიტყვა „ეროვნული“?

— გასული საუკუნის დასასრულიდან საქართველოში დამკვიდრებას იწყებს მარქსისტული მსოფლმხედველობა. მისმა მიმდევარმა ბოლშევიკებმა და მენშევიკებმა პრობანდის, ძალმომრეობის, ტერორის თუ სხვა გზით შეძლეს ჩვენში სოციალისტურ შეხედულებათა გაბატონება. მსოფლიო პროლეტარულ რევოლუციასა და ღრუსეთის დაუპყრობლობაზე მეოცნებე ამ ძალებმა თავიანთი ზღვარდაუდებელი ინტერნაციონალიზმით საქართველოში იმდენად დაჩრდილეს ეროვნულთა, რომ ამ იდეის ერთგულება და სამსახური საშიშეც კი გახდა. ამის დამადასტურებელი მრავალი დოკუმენტური წყარო არსებობს.

ლევალური მოღვაწეობისთვის გამო-
ზნული პარტიის პროგრამის სახელწოდ-
დებაში სიტყვა „ეროვნულის“ ჩართვა ა-
პოლიტიკურ ორგანიზაციას დამატებით
მიმზიდველობას ვერ შესძენდა, იგ-
უფრო საპირისპირო ეფექტს გამოიწ-
ვევდა. უნდა ვიფიქროთ, რომ პარტიის
მესვეურებმა სწორედ ამ მოტივით
ამოიღეს პროგრამის სათაურიდან ცნებ-
ა „ეროვნული“, რასაც შინაარსზე გავლენ-
ა არ მოუხდენია. დოკუმენტის გაყ-
ნობა გვარწმუნებს, რომ იგი ჰეშმარი-
ტად ეროვნულსა და საკმაოდ რეალი-
სტურიც — მისი უმთავრესი პოლიტი-
კური მოთხოვნა არის საქართველოს
ავტონომიის აღიარება. გორაკი გვაზა-
ვას სიტყვით, „დაპყრობილ ერს მეტის
თქმა არ შეეძლო“.

— თუ შეიძლება, მოკლედ გაგვაცანიტ
ეროვნულ-დემოკრატიკულ პირველი
პროგრამის ძირითადი მუხლები.

— როგორც ვნახეთ, პოლიტიკურ
ნაწილში პროგრამა მოითხოვდა საქარ-
თველოს ავტონომიურ მმართველობას.
ამასთან, გათვალისწინებული იყო ცენ-
ტრალური და ადგილობრივი ერთეების
შემოღება, წოდებრივ უპირატესობათა
მისაზნა და ბატონყმობის ყოველგვარ
გაღმარაშთა აღმოფხვრა; საქართველოს
ევლეისი ავტოკეფალიის განახლება და
მცხეთა-ივერის კათალიკოსის თანამდ-
ბობის აღდგენა.

აგრარულ საკითხში პროგრამა ით-
ვლისწინებდა სახელმწიფოს მიერ მემა-
მულეთაგან მიწების გამოსყიდვას და
მიწაზე კერძო საკუთრების დამტკიცებას.
განათლების სფეროში ნაწარმუდგვი-
იყო უფასო საყოველთაო საჯარო სკო-
ლათა პირველდამწყებითი სწავლება, უნივერსი-
ტეტისა და უმაღლესი სპეციალური
სასწავლებლის დარსება და სხვა.

ესაუბრა

კაპტა ვეშაპიძე

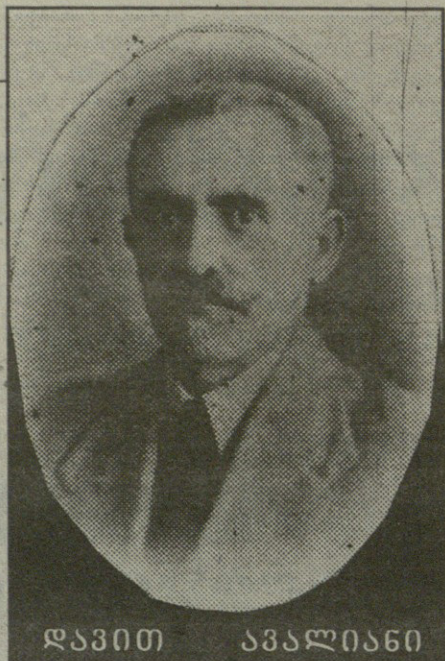
საოჯახო
არქივებიდან

«აფრთოვანა სული!... ააყვავე იმედი!»

ბავშვობაში ერთი სასაცილო ამბავი შემემთხვა. ქართულის მასწავლებელმა „თავისუფალი თემა“ — გამოგონილი ადრესატისადმი მიმართული პირადი წერილი დაგვანერგა. როცა საკონტროლოს შედეგებს აჯამებდა, მან საგონებოქმედო მიაქცია ყურადღება ჩემი წერილის დასასრულს — „დავითი პატივისცემით...“ სიტყვს ვერ იკავებდა; თანაც შემაქო, თანაც მკითხა, თუ იცო, „დავითი“ რას ნიშნავს, ანდა საიდან აიღე ეს სიტყვაო.

„დავითი“-ს მნიშვნელობა დღეისა აბა როგორ შეცოდინებოდა; თვით სიტყვას კი დიდი ხნის გარდაცვლილი ბაბუაჩემის — დავით ავალიანისადმი მიწერილ კერძო ბარათებში წაუწყვდი. მაშინ გვითხულობდი განურჩევლად ყველაფერს, რაც ხელში მომხვდებოდა — აკინძული „კვალის“, „მოამბის“, „ჯეჯილისა“ თუ „ნაკადულისაგან“ მყოფილებული — ყაზბეგის რომანებისა თუ ბოკაჩოვის „დუქანერონის“ ჩათვლით. რას ვიკვებდი და რას-არა, ღმერთმა უწყის. მაგრამ ახლაც მახსოვს, რა თავხარი დამცა „ჯეჯილი“ ამოკითხულმა სიტყვამ „ნაბუქოდონოსორმა“! ბაბუასეული წიგნების გარდა, ხელს ვაფათურებდი ძველ წერილებშიც, ალბათ, ულამაზესი ძველებური საფოსტო ბარათების ეშვით. სწორედ იმ წერილთაგან ერთ-ერთში ამოვიკითხე უცნაური და გაუგებარი „დავითი“; ჩემი მოკლე ჭკუით იმას კი მივხვდი, რომ „კარგი“ სიტყვა იყო და დაუფიქრებლად გამოვიყენე კიდევ. კარგა მოგვიანებით აღმოვაჩინე, რომ ზემოხსენებულ წერილთა ავტორები იყვნენ ცნობილი პიროვნებები: ნინო ნაკაშიძე, მარიამ დემურია, ილია ნაკაშიძე, სიმონ ქვარიანი, კონსტანტინე გამსახურდია, ალექსანდრე ჯაბაძე, ანდრია ლულაძე და სხვ.

საქმე ის არის, რომ დღეს სრულიად მივიწყებული დავით ნიკოლოზის ძე ავალიანი (1874-1932 წწ.), ჟურნალისტი, პუბლიცისტი, ფედერალისტთა პარტიის აქტიური წევრი (1903-1921 წწ.), ქუთაისის ქალაქის თვითმმართველობის გამგეობის მდივანი (1906 წლიდან) თავის დროზე მეტად ნაყოფიერ ლიტერატურულ-საზოგადოებრივ საქმიანობას ეწეოდა. 1897 წლიდან მისი წერილები, ნარკვევები, თარგმანები, თეატრალური რეცენზიები, უამრავი წერილმანი კორესპონდენცია, იბეჭდებოდა თბილისისა თუ ქუთაისის ჟურნალ-გაზეთებში („ივერია“, „ცნობის ფურცელი“, „სახალხო ფურცელი“, „ხალხის მეგობარი“, „აკაკის კრებული“, „ნაკადული“, „ჯეჯილი“, „ზაკაკასკაია რეა“, „ჩერნომორსკი ვესტნიკ“ და

დავით ავალიანი

ბარათი, მოწერილი კენიგსბერგიდან 1912 წლის დამლევს (აღმანახი „ქართული მწერლობა“, 1990 წ. № 1). დავით ავალიანი ქუთაისის მრავალი კულტურულ-საგანმანათლებლო და საქველმოქმედო საზოგადოების აქტიური წევრი იყო, მათ შორის — „ქუთაისის დარბაზი“ სტუდენტთა დამხმარე საზოგადოებისა; ამ უკანასკნელის დავალებით, როგორც ჩანს, ფულს უზნავნიდა კონსტანტინე გამსახურდიას. და რუსეთსა და ევროპის ქვეყნებში სასწავლებლად გამგზავრებულ სხვა ქართველ სტუდენტებსაც.

ამჯერად მკითხველს ვთავაზობ მარიამ დემურიას, ნინო ნაკაშიძის, გრიგოლ ნასარიდისა და სიმონ ქვარიანის წერილებს. პირველი სამი 1910-1911 წლებით თარიღდება, როცა ბაბუა ინტენსიურ ლიტერატურულ და საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ საქმიანობას ეწეოდა; საქართველოს ანექსიისთანავე ბაბუა ჯერ ქუთაისის თვითმმართველობიდან დაითხოვა ახლადმოვლენილმა უფროსმა ვინმე ადამიკო (?), რა თქმა უნდა — ბოლშევიკმა — ვითარცა „თურთრულმა ბურჟუა“; შემდეგ კი უაღრესად შეიკვეცა მისი ჟურნალისტური საქმიანობაც. 1928 წლისთვის გაზ. „კომუნისტმა“ შეწყვიტა თავისი ქუთათური კორესპონდენტის მასალების ბეჭდვა. დავით ავალიანაც გაიზარა ეროვნული მიმართულების ძველი ყაიდის ინტელიგენტთა ხვედრი — საბჭოთა საქართველოში მათი მოღვაწეობის არცაღი დაისაზღვრებოდა ამ პერიოდს განეკუთვნება მისი ძველი მეგობრის, სიმონ ქვარიანის, 1929 წლით დათარიღებული წერილი.

მკითხველი პირველად გაეცნობა ზემოხსენებულ წერილებს, რომელთაც უცვლელად ვბეჭდავ.

ლალი ავალიანი

Кутаис. Его Высокоблагородию Г-ну Давиту Авалиани. Городская управа. დიდათ პატივცემულ ბატონო დავით! დიდ ბოდიშს ვითხოვ თქვენს წინაშე, რომ თქვენს წერილზედ ვერ გიპასუხეთ და ვერც მადლობა მოგწერეთ. უნდა მოგახსენოთ, დიდი ავადმყოფობა გამოვიარე. ჯერ მალარიამ დამტანჯა და ახლა გულის სიგანეირე გამომაჩნდა. ჯერჯერობით არ ვიცი, მანდ როდის ჩამოვალ. თქვენ რომ მწერდით, თუ შეიძლება გამოგვიგზავნეთ და რა პირობებსაც გვთხოვდით უსათუოდ აღვასრულებთ. ველით მალე თქვენს თარგმანს. გულისათა გთხოვთ წრეულსაც დაგვებმართოთ და „ნაკადული“ რაც შეიძლება გავაგრძელოთ. თუ ისურვებენ ზღლის მომწერნის ფორმით გამოუგზავნით. გარკვევით და მკაფიოთ კი იყოს. ადრესი დაწერილი. კიდევ ბოდიშს ვიხდით ჩემს უზრდულობაზედ, მაგრამ თქვენ რომ ჩემი პირობები იცოდეთ, მაპატიებთ.

თქვენი გულითადი პატივის მცემელი მარიამ დემურია. *

დიდად პატივცემულ ბატონო დავით! თქვენი წიგნი დაიბეჭდება დეკემბერში, როდესაც გათავდება ბეჭდვა „ნაკადულში“. ორი ფორმა უკვე დაიბეჭდილია და შენახული. სათაურია „ორი მხატვარი“ და არა „მმანი მხატვარი“, როგორც თქვენ ახლა იწერებთ: „ნაკადულის“ ნომრებს გამოგიგზავნით, როცა ნომრებს დავარიგებთ მაშინ. მოინერეთ სად გამო-

გიგზავნოთ წიგნები, როცა დაიბეჭდება და რამდენი? ფასი ჯერ არ გამოიანგარიშებია, მაგრამ რაც იაფ ფასს. დავნიშნავთ, უმჯობესია. თქვენ რას ფიქრობთ ამის შესახებ? იბეჭდება 1200 ც. წიგნი. დაახლოებით მე მგონია 5 კ. დაჯდება და ვფიქრობთ 10 კ. მეტად არ უნდა გაიყიდოს.

პატივისცემით, ნ.ნაკაშიძე *
17 ოქტომბერი. ბოდიშს ვიხდით პასუხის დაგვიანებისთვის

1911 წლის 9 აგვისტო.
ძმაო დათიკო! თითქოს განგებ მწერ იმ დროს, როდესაც მე კრიტიკულ მდგომარეობაში ვიმყოფები ფულების მხრივ, რომ უფრო საგრძნობელი იყოს ეს ჩემთვის (Я больше денег), რუსები რომ იტყვიან. მე ამ ორ დღეში თუ როგორმე სადმე. სასესებელი ვერ ვიშოვე, ბრაუნიანი მაინც უნდა ვიშოვო სადმე. ამიტომ ნურას უკაცრავად, თუ შენ თხოვნას ვერ ვასრულებ. ამ წლის ბოლომდის კი შეეცდებით მიიღებ ჩემგან ბიბლიოთეკის სანეგრო ფულს. *
ესლა კი მაპატივე, თუ ვერ ვახერხებ. შენ, დათიკო, ძლიერ თავშემოხსნე, ფულიანი კაცი ხარ და ერთ ას მანეთს თუ მიშოვი დროებით, სამიღვინით დამავალე; ხუმრობათ კი არ მიიღო, მართლა გეუბნები, თუ მოგიხერხდება. მე მგონი, როგორც გამოჩენილი აზნოუშვილი, შენ ას და ორას მანეთზე უკან არ დაიხვე და თავს არ შეირცხვენ (ტახტის „აზნოუშვილი“ კი იყო ბაბუა, „ფულიანისა“ რა მოგახსენოთ — ლ.ა.)

* ნაკაშიძე ნინო იოსების ასული (1872-1963 წწ.) — მწერალი, საზოგადო მოღვაწე, „ნაკადულის“ რედაქტორი 1910-1928 წწ. წერილი გამოგზავნილია თბილისიდან 1910 წლის 2 იანვარს. ზუსტად ერთი თვის შემდეგ ჯერ კიდევ ახალგაზრდა დაწვრილი მანდილო-სანი გარდაიცვალა.
** ორი მხატვარი — დავით ავალიანის მიერ თარგმნილი წიგნა, თბილისი, 1912 წ. „ნაკადულის“ გამოცემა.
* გრიგოლ ნასარიდი — პუბლიცისტი, ჟურნალისტი, ცნობილი სოციალ-დემოკრატ, ქუთაისის ქალაქის თვითმმართველობის მოხელე.

შენი მარადის გრ.ნასარიდი *
P.S. დასაზოგავი კი არა ვარ, ზუხელი 15 მანეთი ნავაგე ბანქოში, გუშინწინ 16, მის წინ 23 და ასე ქვევით და შენ თავს ვფიცავარ, დათიკო, აწი მე მისი ხელში ამღები არ ვიქნე. ესეც მიწყენილობის გამო მომივიდა, კლუბში გართობა ფასათ დამიჯდა. ნასარიდი.

11 ოქტომბერი, 1929 წელი.
ძვირფასო ძმაო დათიკო! მეგობრული სალაში და კეთილი სურვილები ტფილისიდან. მაროს (დავითის მეუღლე — ლ.ა.) წყალობით გავიცანი ორი შევნიერი ახალგაზრდა, — შენი ვაჟები; მეტად მომეწონა ორთავენი. მოხარული ვარ, რომ კარგ მშობლებს ასეთი საუცხოო შვილები გყავთ. ამათ გამამ არ უნდა იგრძნოს არც სიბერე, არც დარდი და მწუხარება... სევდა და ვარაძი არ უნდა ეკარებოდეს შენს გულს. ან რა უნდა გქონდეს საჯავრო, როცა ერთი წლის შემდეგ გვერდით ამოგიდგებიან უმაღლესი სწავლა დამთავრებულნი და გაგიწევენ ძმობას და შევილობას! ჭირად გავიგე, მეგობარო, თითქო შეუპყრისარ სევდას და კეშანს. არ მჯერა. თუ ეს მართალია, ჰკარი პანლური ორთავეს, ე.ი. სევდა-კეშანს, იხარე და იმხიარულე, დასძლიე სხეულის დაავადება, ააფრთოვანე სული და იქეც 30 წლის ჭაბუკათ. ჩვენი სიცოცხლე, ჯანსაღობა და ბედნიერება თვით ჩვენივე ნება-სურვილებზე დამოკიდებული. უნდა გავიმყვლოთ ერთგვარ მზიან პიანობით, რომ წარმოვშვათ სულიერი ძალა თვით ზედის ტრიალის დამძლევი და სიკვდილის ლანდის უკუყრელი. არ დაგვჯანბროს ავადმყოფობამ! ააფრთოვანე სული სიცოცხლისადმი ლტოლვით! ამით და-

ითრგუნება ყოველი სენი, რაგინდ, სასტიკი იყოს იგი და მოიპოვებ სულის და სხეულის სისალეს. ამას გეუბნება ამ სტრიქონების დამწერი თავის მწარე გამოცდილებით. ხომ იცი, როგორ დაავადებული ვიყავ 1914-15 წლებში...
მაშ ასე, ჩემო დათიკო. ისევ ააყვავე იმედი; გულს ნუ გაგიტყვს ჭაღარა... სიბერე მორსაა. მაშ რა უნდა შენთან სენსა და უძლურებას! გააბარე, ამხიარულე გული და გააბარე ცოლ-შვილი შენი კარგათ ყოფნით... მარომ გადმომცა შენგან მცირე დავალება. დიდად მოხარული ვარ, რომ რამეში მაინც გამოგადგები. თუ კიდევ რამეში დაგჭირდეს, არ დამზოგო, თუ ძმა ხარ, მზათ ვარ სამსახურად რითაც შემიძლია. როგორც წინათ გწერდი, საჭიროა დაინეროს შენი მოკლე ბიოგრაფია, სადაც იქნება აღნუსხული შენი მოღვაწეობა საზოგადო, სამწერლო და პოლიტიკურ ასპარეზებზე, აგრეთვე შენი სამსახურის საფუძვრები თავიდან ბოლომდე. ეს ბიოგრაფია დააბეჭდონ მანქანაზე რამდენიმე ცალად. ერთი ცალი განცხადებასთან ერთად გამოაგზავნე აქ საქ. მწერალთა ფედერაციის პრეზიდიუმის სახელზე და ითხოვე მისგან შეამდგომილო საქ.საზოგადოებრივი წინაშე, რათა დაგენიშნოს გადიდებული პერსონალური პენსია. ეს განცხადება ბიოგრაფიასთან ერთად გადმოგიგზავნე აქ და მე ვცდები მოგიწოვ ეგ საქმე მწერ.ფედ. პრეზიდიუმში. ამის შემდეგ უნდა აღძრა შეამდგომილობა საზოგადოებრივი წინაშე, ვფიქრობ რომ უმჯობესი იქნება მაშინ შენ თვითონ ჩამოხვიდე აქ სათანადო საბუთებით აღჭურვილი...
მაშ ასე ჩემო დათიკო, ახლა შენ იცი... შენი მარად ერთგული მეგობარი ს.ქვარიანი *

* სიმონ ალექსის ძე ქვარიანი (1868-1946 წწ.) — მწერალი, ისტორიკოსი, საზოგადო მოღვაწე.

ძველი ქართული მწერლობის ქრესტომათია, რომლის შედგენაც უკვე დასრულდა, სიახლეებს შეიცავს. რამდენიმე ტექსტის (ათონელ მამათა „ცხოვრებების“, ქართული სასულიერო პოეზიის ნიმუშების) შეტანის გარდა, წიგნში ადრინდელზე მეტი მოცულობით წარმოდგინეთ ის თხზულებები, რომლებიც, საშუალო სკოლაში ისწავლებოდა. ქრესტომათია ქართლის გაქრისტიანების ამბით იწყება. ქართველთა განმანათლებელი კაბადოკიელი ქალწულის, წმინდა ნინოს, დეაწლი სხვადასხვა დროს შექმნილ რამდენიმე თხზულებაშია აღწერილი. ეს არაერთგვაროვანი ტექსტები საკმაოდ რთულია, ხშირად ისინი ერთმანეთს აკსებენ. ამიტომ გადავწყვიტეთ, ამ თხზულებებიდან მასალა ისე გამოგვეკრიბა და გაგვემართა, რომ

თხრობას თანმიმდევრული სახე მისცემოდა და, ამასთანავე, არც განსაკუთრებული მხატვრული ხიბლით გამორჩეული რომელიმე ავტორი დაკარგულიყო. ასეთი პრინციპით გამოთქმულ ტექსტებს ქართული სასულიერო მწერლობის ტრადიციული გათვალისწინებით, „ცხოვრება წმინდა ნინოსი“ ვუწოდეთ. მას, ისევე როგორც ახალ ქრესტომათიაში წარმოდგენილ ყველა სხვა თხზულებას, ვრცელი, დაწვრილებითი კომენტარები ახლავს; საგაზეთო პუბლიკაციისთვის მათი დართვა, ცხადია, ვერ მოხერხდა.

მანანა ბიბინიშვილი
ლანრა ბრიგოლაშვილი
მანანა როდონია

ცხოვრება წმინდა ნინოსი

წმიდა ნინო იყო მამით კაბადოკიელი და დედით კოლასელი. და ვითარცა იქმნა იგი წლისა ათორმეტისა, ღმრთისმოსიშთა მშობელთა მისთა, ზაბილონ და სოსანა, განვიდეს ყოველი მონაგები მათი, და განუყვეს გლახაკთა, და ასული თვისი ღმერთსა შეჰყვდრეს, და მონაზონებისა ცხოვრება აღირჩიეს.

სასომან ჩუენმან წმიდამან ღმრთისმშობელმან მოიკენა წილხუდომა მისი ქართველთა ნათესავისა. ამისთვისა განჰმზადა წმიდა ნინო მოციქულად და გამოუჩნდა ღირსსა მას ძილსა შინა, და ჰრქუა:

— წარვედ ქუეყანად ჩრდილოეთისა და უქადავე სახარებაჲ მისა ჩემისა. და ჰპოვო შენ მადლი წინაშე ღმრთისა. და მე ვიყო მფარველი და კელისმპყრობელი შენი.

წმიდამან მარიამ კელი მიჰყო რტოსა ვახისასა და მოჰკუეთა მისგან, და შექმნა ჯუარი. და მისცა კელთა ქალწულსა მას და ჰრქუა:

— ესე იყოს მცველი შენი და ამით სძლო ყოველთა წინააღმდეგომთა შენთა.

ესე რა იხილა, განიღვიძა და აქუნდა ჯუარი კელთა მისთა.

ოდეს დედაკაცსა შვილთმოყუარესა წარჰპარა ვინმე შვილი და სიყუარულისა მისისაგან აღიძრის და განჰპარტნის, ვითარცა ორბმან ფრთენი თვისი და რბინ, და ეძიებნ, და ჰკითხავენ ყოველთა მოგზაურთა გზასა მის ქუეყანისასა, სადა-იგი უწყებულ არს ყოფად შვილისა თვისისა, ეგრეთვე წმიდა ესე და სანატრელი ნინო იკითხვიდა ქუეყანასა ამას ჩუენსა და ეძიებდა კსნასა სულთა ჩუენთასა.

წმიდამან ნინო მიიღო კურთხევა და დაიწერა ჯუარი და წარმოემართა.

და ვითარცა მოიწია ეფესოს, შეემთხვა დედაკაცსა ვისმე პატიოსანსა და წარჩინებულსა, სახელით რიფსიმეს, და განმზრდელსა მისსა გაიანეს. და კეთილად ჰმოდღურიდა და ასწავებდა მათ მცნებათა მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტესთა.

წარმოემართნეს იგინი და მოიწინეს არეთა სომხითისთა, სადა-იგი რიფსიმე და გაიანე იწამნეს სახელი-სათვს ქრისტესსა თრდატ მეფისაგან.

ხოლო ჟამსა წამებისა მათისასა იხილა ნეტარმან ნინო კუამლი სურნელოვანი, რომელი დაჰფარვიდა ცასა, და ერი ზეცისა, რომელი შეიერთებდეს სულთა მათ წმიდათასა. და თქუა წმიდამან ნინო:

— იგინი იმარტვილნეს, ხოლო მე დავშთი ეკალთა შინა ვარდისათა, რამეთუ ვარდი და ნუში ყუარდა მას ჟამსა.

და ესმა მას კამა, რომელი ეტყოდა:

— ესრეთ იყოს წარყვანებაჲ შენი, ოდეს-ეგე ეკალი, რომელი შენსა გარემოს არს, იქმნას ვარდის ფურცელ და სურნელ შენ მიერ. ხოლო შენ აღდეგ და კიდოდე აღმოსავალით!

მაშინ აღდეგა და წარმოვიდა ნეტარი ნინო და, მორამ-იწია ზაფხულთ, აღმოვიდა მათთა ჯავახეთისათა და მიემთხვა ტბასა, რომელსა ეწოდების ფარავანაჲ, და მუნ დაადგა ზარ დღე. და მიიღო საზრდელი მეთევზე-რთავან, და განძლიერდა, და აღიღებდა ღმერთსა. კუალად იყვნეს მათვე ზღვილთა მწყემსნი ცხოვართანი და

მემრწუნენი ზროხათანი, რომელნი არვეოდეს მათთა ზედა სამწყსოთა მათთა.

ჰკითხვიდა მათ ღირსი ნინო ვინაობასა და სადათობასა. ხოლო რომელთამე მიუგეს:

— ვართ მკვდრნი ქალაქისა დიდისა მცხეთისანი, სადა ღმერთნი ღმერთობენ და მეფენი მეფობენ.

და ვითარცა ესმა კსენებაჲ მცხეთისა, ფრიად ნუგეშისნი-იცა და კუალად მიჰხედნა და იხილნა მათნი ჩრდილოისანი ჟამსა ზაფხულისასა საკსენი თოვლითა, შეძრწუნდა და ილოცვიდა.

და იწყო სლვად.

და იყო დინებაჲ მდინარისა დასავალით კერძო. მიჰყვა ნეტარი ნინო წყალსა მას და მიემთხვა გზათა ძნელთა და ფიცხელთა. და ხანა ჰირნი დიდნი გზათა მათგან და შიშნი მკვეთაგან, ღიდრე არა მოიწია, სადა-იგი იწყო წყალმან-დინებაჲ აღმოსავლეთით. მაშინლა იქმნა მოღზინებაჲ მისი. და ჰოვნა კეთილნი მოგზაურნი და შეემოყუასნა მათ, და შევიდა ქუეყანასა ქართლისასა, და მიიწია ქალაქად ურბნისად. იხილა მას შინა ერი უცხო, უცხოთა ღმერთთა მსახურნი, რომელნი ცაცხლსა და ქვათა და ძელთა თაყუანის-სცემდეს.

დღესა ერთსა წარემართნეს სიმრავლენი ერთანი ქალაქით ურბნისით ქალაქად სამეფოდ მცხეთად თაყუანის-ცემად ღმრთესა მათისა არმაზისა.

წარვიდა მათ თანა ნეტარიცა ნინო.

და ვითარცა იყო ხვალისა დღე, დასცეს საყვრსა და აღიძრა სიმრავლეს ერისა ურიცხვ, ფერად-ფერად შემოსილნი, და გამოვიდოდეს ქალაქით. შემდგომად მცირედისა იწყო ერმან მორიდებაჲ გზისაგან, და გამოვიდა დედოფალი ნანა, და შეამკენეს ფოლოცნი თუთოსახითა სამოსლითა ყუაველთა თანა სულ-

ნელთა. ამისა შემდგომად გამოვიდა მეფე მირიან ეგნითა და ქნარითა და კმითა ნესტსაჲთა და მრავლითა საწიობითა.

ნეტარი ნინო ჰხედვიდა საკვრველებასა მას მეფეთა და ერისასა. და კუალად საზარელად საოცრებასა მას კერპისასა განიცდიდა, რამეთუ იდგა კაცი ერთი სპილენძისა და ემოსა ტანსა მისსა ჯაჭვოქროსა და თავსა მისსა აქუნდეს ქვაჲ ბივრიტი და იაკინთო, ხოლო კელთა აქუნდა კრმალი, რომელი, ვითარცა ელვად, საზარელად იქცეოდა ჯელსა მისსა. ხოლო მარჯუენით მისა უდგა კაცი ოქროსა, და სახელი მისი გაც, და კუალად მარცხენით მისა დგა კაცი ვეცხლისა, და სახელი მისი გაი.

იხილა რაჲ ესე ყოველი ნეტარმან ნინო, აღიპყრნა კელნი ზეცად და ცრემლით ევედრებოდა და იტყოდა:

— უფალო იესუ ქრისტე, ღმერთო ჩუენო, არუენე ძლიერებაჲ შენი და ყავ სასწაული, რაჲთა იხილონ ერთა ამთ მაცხოვრებაჲ შენი, და შენ მხოლოდ გიცნან ღმრთად ჰქმნარიტად და შენდა მხოლოდსა შეწირონ დიდებაჲ და თაყუანის-ცემად.

და ვითარცა სრულ-ყო ლოცვაჲ, მეყსეულად გამოჩნდა დასავალით ღრუბელი ბნელი, და ქარი ძლიერი, და ჰქმნეს ქუხილისასტიკინი, და კმანი საზარელნი, და მების-ტენანი შესაძრწუნებელნი. მეფე და მთავარნი და ერი იგი, ლტოლვილნი საშინელებისა მისგან, ურთიერთას დასთრგუნვიდეს და თუთოეული სახიდ თვსა მიარბიოდეს. ხოლო კერპთა მათ ზედა მოიწეოდა სეტყუად თხრობად განსაკვრველი, რომელი ვითარცა რეინისაჲ ანუ თუ რვალისაჲ ეკუთვებოდა, კიდრემდის სრულიად დამუსრნა და დაწულილნა, ვითარცა მტურნი.

ხოლო ვითარცა იქმნა მყუდროება და განწმდა ჰაერი, გამოვიდა სიმრავლეს ქალაქისაჲ ხილვად ადგილისა მის და ძიებაჲ ღმერთთა მათთა, რომელთა ყოვლად არა ჰპოებდეს. და, ვითარცა ცნობამიღებულნი, ურთიერთას განკვრებულნი ხედვიდეს.

ხოლო წმიდამან ნინო ჰოვა ბივრიტი, თუადი კერპისაჲ, აღდეგა და წარმოიღო და წარვიდა საყოფლად თვსად, შორის მაყუალთა მათ, რომელნი მდგრძარე იყვნეს სამოთხესა მეფისასა, და დღე და ღამე ილოცვიდა.

ესევეითარითა მოლუაწებითა დაადგრა ადგილსა მას ექუს წელსა ჰკურნებდა სნეულთა.

და მიიწია ამბავი ესე წინაშე დედოფლისა. და ვინამთგან იგიცა ბოროტითა სენითა შეპყრობილ იყო, მეფობისა პატივი დაუტევა და მიიწია წმიდისა მის.

მაშინ ნეტარმან ნინო ილოცა და ყოვლითურთ განკურნებული წარავლინა სახიდ თვსა.

დედოფალმან ფრიადი ჰასყიდელი — ოქროჲ და ვეცხლი, სამოსელი და სამკაული — მიართუა. ხოლო ღირსმან ნინო ჰრქუა:

— ესე ჩემდა არად საკმარ არს აწ, რამეთუ ზეცისა ნიჭთა და პატივთა მოველი. ჩემდა დიდად მისათუალველ არს, უკუეთუ იცნათ ღმრთის-მსახურებაჲ.

და მიუთხრნა ჩუენდა მოსრულისა ღმრთისა და მაცხოვრისა ქრისტეს განკაცებაჲ, და ჯუარ-ცუმაჲ, და ზეცად ამალეებაჲ. და დაუმტკიცებდა, ვითარმედ ჰქმნა

დღესასრული მმ-ს გვირგვინი

ცხოვრებად წმიდისა ნინოსი

მ-7 გვამრდიან

რიტად იგი არს ღმერთი, შემოქმედი ცათა და ქუეყანისა, და ზღუათა და ყოველთა, რამ არს მათ შინა.

ესმა რამ ესე ყოველი დედოფალსა, განკრებულნი და ტკბილთა სწავლათა მიერ ნეტარისა ნინოსისა განათლებული, სახიდ თვსად მიიქცა. და აუწყა მუდღელსა თვსა ძალი ღმერთისა მის, რომელსა ქადაგებს უცხო იგი. ხოლო მეფესა მირიანს დაუკრდა ფრიად.

დედოფალი ნანა დაემოწაფა ღირსსა ნინოსს სხუათა თანა წარჩინებულთა მკველთა მისთა.

და იქმოდა წმიდა ნინო ურიცხუთა კურნებათა და ქადაგებდა ღმერთსა ჭეშმარიტსა.

ჰგონებდა მეფე, ვითარმედ ნინოს კურნებისა ძალსა მიანიჭებდეს კერპნი: არმაზ და ზადენ.

ხოლო ნეტარმან ნინო თქუა:

— არს ქალაქსა ამას შინა სამოსელი უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი და მით იქმნებიან სასწაულნი ესე და კურნებანი.

შემდგომად მცირედთა ჟამთა წმიდამან ნინო განკურნა დედოფლისა დედისა მამა, მრავალთა წელთა ვნებული.

ხოლო ცნა რამ მეფემან, ვითარმედ ქრისტესა ათაყუანა მთავარი იგი, განრისხნა და ბოგდა ფრიად ნინოსს და ნანა დედოფლისა. და აღდგა და განვიდა ნადირობად და იტყოდა:

— შემო-რამ-ვიქცე, შური ვიძიო მათგან შეურაცხებისათვის ღმერთთა ჩემთასა.

დღესა ერთსა განვიდა მეფე დღეთა ზაფხულისათა მუხრანით კერძო და მოვლო სანახები იგი. აღვიდა მთასა ზედა თხოთისასა, რამათა მოიხილოს კასპი და უფლისციხე. მაშინ განგებოთა ზეგარდამოთა მესხეულად ბნელითა შეპყრობილ იქმნა.

და კმობდა იგი მონათა მიმართ და მთავართა, ვითარმედ:

— დაბნელდეს თუალნი ჩემნი, ხოლო თქუენ ხედავთა ნათელსა?

ხოლო იგინი ეტყოდეს:

— ბრწყინვალედ ვხედავთ ჩუენ ნათელსა მზისასა. პრქუა მათ:

— ევედრებით ზადენსა და არმაზს, რამათა განმინათლოს მე.

ხოლო ყოველნი იგი ერთობით კმობდეს სახელსა მათსა და არარა სარგებელ ეყო მას. მერმე მოევო მეფე გონებასა, კმა-ყო და თქუა:

— ღმერთო ნინოსო, განმინათლე სიბნელე ესე და გამომიბრწყინე მე ნათელი, რამათა აღვიარო სახელი შენი წმიდა და გადიდებდე შენ.

ესე რამ თქუა, ყოვლად სახერმან მან და მოწყალემან ღმერთმან გამოაბრწყინა ნათელი მის შორის და მსწრაფლ სიბნელისა მისგან განთავისუფლდა მირიან. მესხეულად აღდგა და აღიპყრნა კელნი აღმოსავალით, დაღად-ყო და თქუა:

— ჭეშმარიტად შენ ხარ ღმერთი ჭეშმარიტი, შენ ხარ ღმერთი ღმერთთა და თაყუანის-ვსცემ პატიოსანსა ჯუარსა შენსა!

ამისა შემდგომად წარმოემართა სამეფოდ თვსად ქალაქად.

და გამოვიდა ყოველი ერი სიხარულით მიგებებად მისა და მათ თანა დედოფალი ნანა. და განკრებულნი აღიღებდეს ღმერთსა.

ხოლო მეფე მირიან ნინოს თანა მიისწრაფა, აღიარებდა კმაძალად და იტყოდა:

— მოციქულო ჭეშმარიტისა ღმრთისაო, რომელსა შენ ჰქადაგებ, მას ვესავ.

და ევედრა, რამათა უჩუენოს სახე ეკლესიისა.

ხოლო წმიდამან ნინო საღმრთო იგი ტაძარი გამოუსახა. და ერნი იგი ამეწებდეს.

და განსრულდა ტაძარი იგი სახელსა ზედა ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობლისასა.

და ბრძანა მეფემან აღშენებად სხუად ტაძარი, სადა იგი მდგომარე იყო კვაროზი საკრველი.

ამიერიტგან აქა მელოდენ სიტყუად ესე და თქუენ ისმინეთ!

ხმ იგი შეუნიერი აღმოცნებულ იყო ადგილსა მას, სადა-იგი დაეფლა კუართი უფლისა. კუართი იგი შემდგომად ჯუარცუმისა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა წილად-ხუდა ელიოზს, კაცსა ბრძენსა და მეცნიერსა, რომელი წარგზავნეს მცხეთელთა ჰურიათა იერუსალემდ.

წარმოვიდა ელიოზ იერუსალემით ქალაქად მცხეთად. ხოლო დაი მისი მიეგებოდა შესუარული ცრემლითა, ვითარცა სისხლითა, და მოეხუა ქედსა მისსა. ხოლო ელიოზ გამოიღო კუართი იგი საუფლო და მისცა მას და პრქუა:

— აჰა, რომლისა-იგი გსუროდა, მიიღე კუართი მისი და განიხარე.

ხოლო ვითარცა მიიღო დამან ელიოზისმან კუართი იგი უფლისა, დაიდგა მკერდსა და კმა-ყო ცრემლით და აღმოუტევა სული.

ენება გამოღებად კუართისა მის და ვერ უძლეს, რამეთუ მტკიცედ ეყრა იგი ქალწულსა მკერდსა ზედა.

დაჰფლა ელიოზ საყუარელი დაი თვისი და აღმოცენა ადგილსა მას კვაროზი. ხოლო ქუეშე მისა იყო სულნელებად ყუავილთა.

ხოლო აწ მოვიდეთ პირველსავე სიტყუასა, სადა-იგი დაუტევით:

და ვითარცა მოჰკუეთეს ხმ იგი, გამოსცა სულნელებად მიუთხრობელი და შეჰმზადეს სუეტად. ენება აღმართებად და ყოვლად ვერ უძლეს შეძრვად.

და მოიწია ღამე და წარვიდა მეფე და ყოველი ერი განკრებულნი და გულკლებულნი სახიდ თვსა.

ხოლო ნეტარი ნინო დგა მას ღამესა მახლობელად სუეტისა მის და ილოცვიდა. და იხილა ჭაბუკი ერთი ნათლითა შემოსილი. და კაცმან მან ნათლითა შემოსილმან აღჰმართა ძელი იგი. და გამოსცემდა სუეტი იგი ბრწყინვალეებასა და ფრიადსა სულნელებასა.

მაშინ აღივსნეს შიშითა და სიხარულითა მიუწოდო მელითა მეფე და ყოველი ქალაქი და ადგებდეს ღმერთსა ნინოსსა, მოქმედსა საკრველებათა.

მიერთგან სასწაულნი და ნიშნი ურიცხუნი აღესრულებოდეს და აღესრულებიან ვიდრე მოაქამოდე.

ხოლო ვინამთგან განსრულდა შენებად წმიდათა მათ ეკლესიათა და არღარა იყო ნაკლულევანება, გარნა მდღელნი ხოლო, წარავლინა მოციქულნი საბერძნეთად და ითხოვნა მოძღუარნი და მასწავლელები ღმრთისმსახურებისანი.

და წარმოემართნეს მღვდელთმთავარნი და მოიწინეს სანახებსა ქართლისასა და მოიხილეს ერუშეთი და მანგლისი და ეგრეთ მოიწინეს მცხეთად.

ამისა შემდგომად ნათელ-ილეს მეფემან და დედოფალმან შეილითურთ მათით და ყოველთა მთავართა და ურიცხუმან სიმრავლემან ერისამან.

და აღვიდა ნეტარი ნინო მთასა მას, რომელი არს პირისპირ მცხეთისა, წილკერძო არაგუსა, რომელსა ზედა დღეს შენ არს ეკლესია ჯუარისა ცხოველისა და ძირსა მის კლდისასა წმიდამან ნინო ლოცვითა აღმოაცენა წყალი, რომელი-იგი დღენდელად დღემდღე დის.

ბრძანებითა მთავარეპისკოპოსისა მანგლისადნეს სამნი ჯუარნი და აღმართეს ჯუარი ერთი კლდესა მას ზედა, რომლისა ძირსა წმიდამან ნინო წყარო აღმოაცენა, და მეორე — მთასა ზედა თხოთისასა, სადა-იგი მეფემან მირიან იხილა ნათელი, ხოლო მესამე ჯუარი ცხოველი ბრძანებითა ნინოსითა წარგზავნეს ბოდის.

დადგა მეფემან სამირკუელი ეკლესიათა ერუშეთსა და მანგლისს, აღაშენნა და შეამკვნა სხუანიცა ეკლესიანი.

წარვიდა ნეტარი ნინო და თანა-წარიყვანნა მდღელნი და დიაცონნი, ერისმთავარი და ერი მისი, და დადგა წობენს. ღირსმან მან უქადაგა ჭეშმარიტი სარწმუნოება ყოველთა მთიელთა, ჭართალელ-ფხოველთა. ხოლო მათ დალენეს კერპნი და ნათელ-ილეს. ამისა შემდგომად წარვიდა ნეტარი ნინო ერწოს და ჟალეთს, უქადაგა და ნათელ-სცა ერწო-თიანელთა. მერმე შთავიდა კუხეთად, მოვლო კაწარეთი, ქველდაბა, და უქადაგა ყოველთა ქრისტე

და დაემკვიდრა ბოდის და მუნ მოაქცია დედოფალი კახეთისა სუჯი.

ესრეთ სრულყო რამ ქადაგებად ჭეშმარიტებისა და აღასრულა სრბად ღუაწლისა თვისისა, ეუწყა სულისა გან, ვითარმედ დაუტეობს სოფელსა ამას და მივაღს უფლისა.

და მიწერა წიგნი მეფისა და მისცა დედოფალსა კახეთისასა სუჯის, რომელსა წერილ იყო ესრეთ:

„აჰა ესერა მე მოველე სანახები ქართლისა, ადგილნი მათა და ბართა, და აღვასრულე სახარება ჩემი. შეიწყნარეს ყოველთა ქადაგებად ჩემი, და მისცნეს კერპნი მათნი ცეცხლსა დასაწვევლად, და მოიქცეს ცთომათა მათთაგან, და მოიღეს ნათელი და თაყუანის-ცემად წმიდისა ჯუარისა. მეფეო! დღეთა შენთა მოხედა ღმერთმან ქუეყანასა ამას, ნაპრალსა ჩრდილომასა, რომლისა მთანი დაეფარნეს ნისლსა ცოდვისასა და ველნი — აღმურსა ცთომისასა, ვინამცა დღე — ღამედ, და ნათელი — ბნელად.

აწ, ვითარცა ერთი სოფლად შემოსრულთაგანი, მოვაკლდები ცხოვრებისა ამისგან. მოაშურევიტ ჩემდა წმიდად მამათმთავარი, რამათა წარგზავნოს და მომცეს საგზალი სულისა ჩემისა. მოიწია ჟამი დღისა დაღებისა და მზისა ჩემისა დაესებოსა, რამეთუ არა თუ დღე და მზე შეიცვალეს. წესთა ზედა მათთა, არამედ მე დღესა დაუღამდები და იგი ჰგოეს უკუნისამდე, არამედ ყოველსა ზედა დიდებულ და კურთხეულ სახელი წმიდისა სამებისა, ამენ“.

და მიიღო რამ წიგნი იგი ნინოსი დედოფალმან სუჯი, სურვილითა აღმრული თაყუანის-ცემისათვის სუეტისა ცხოველისა თვთ მოსწრაფედ წარემართა, რამათა იხილოს და თაყუანის-სცეს ცხოველსა სუეტსა და ჯუარსა ცხოველსა და ყოველსა მას სომორესა გზისასა ფრკივ ვიდოდა უკამური და ცრემლთა დააღებდა ქუეყანასა. და ვითარცა მოიწინეს პირის-პირ სუეტისა ცხოველისა, იხილეს, რამეთუ წყალი იგი არაგვ უმეტეს ზომისა დიდოდა, რომელი ვერვინ მკედართაგანმან წილ-ვლო. არამედ რომელიცა შთავიდიან, გარევე უკუნ იქცევიან დაყენებულნი სიმძაფრისაგან წყლისა მისგან დიდისა. ამან დედაკაცმან, საგსემან სარწმუნოებითა ქრისტესითა, და სურვილითა სუეტისა ცხოველისა მათა აღიბეჭდა თავი თვისი ჯუართა ქრისტესითა და აღჰდა ჰუნესა. ხოლო ხედავდეს იმიერ კერძო მთავარეპისკოპოსი იოვანე და ყოველი ერი. და ვითარცა შევიდა წყალთა მათ შინა, მართლ უკუნ-იქცა იმიერ და იმიერ წყალი იგი. ხოლო იგი განვიდა მშვდობით. მაშინ მოეგება მას მეფე და მთავარეპისკოპოსი, ყოველნი ერნი, შეპყრობილნი შიშითა და საკრველებითა, და შევიდა ეკლესიად წინაშე სუეტისა ცხოველისა და ილოცა ცრემლითა მკურვალეთა და შეწირა თავი თვისი შეილითურთ და ყოველი მონაგები თვისი და იხარება სულითა.

მაშინ გამოიღო წიგნი იგი ნეტარისა ნინოსი და მისცა მეფესა. და წარივითხრა რამ იგი, აღივლო ცრემლითა და აღდგა და თანა წარიტანა მთავარეპისკოპოსი და დედოფალიცა ნანა. და ვითარცა მიიწინეს და მოივითხეს, მან მისცა მათ კურთხევა უფლისა მიერი. ხოლო წმიდა ნინო შეპყრობილ იყო სნეულებითა და უბრძანა იოვანეს წირვა ჟამისა. ხოლო მან შეწირა მსხუერპლი უფლისა და აზიარა კორცა და სისხლსა ქრისტესსა, რომელი-იგი წარიძლუნა მან საგზლად საუკუნოდ.

წმიდამან ნინო ნამუშავევი თვისი წმიდასა ღმრთისმშობელსა შეჰვედრა და საგსემან დღითა კეთილითა დაიძინა ოცდამეათხუთმეტესა წელსა ქართლს შემოსლვისა მისისასა, ხოლო დასაბამითგანთა წელთა ათას რგაას ორმოც და მეათხუთმეტესა.

ნანდვილვე ესრეთ იყო წარყვანება მისი: ეკალი, რომელი იყო გარემოს მისა, იქმნა ვარდის ფურცელ და სულნელ მის მიერ.

დაჰკრძალეს იგი ფრიადითა პატივითა და დიდებითა. და აღაშენა ზედა ლუსკუმასა მისსა მეფემან ტაძარი ფრიად შეუნიერი.

პედიგოგა

თბილისის ონკოლოგიის ინსტიტუტი ერთ-ერთი ძლიერი კვლევითი ცენტრია. ონკოლოგიური დაავადებების ბრძოლის მეთოდებით თანამედროვე მსოფლიო სტანდარტებს უზენაესობა. ეს რაღა თქმა უნდა, მიღწეულია მხოლოდ ერთი მხრივ ქართველ მეცნიერთა მაღალი გონებრივი შესაძლებლობებისა და პროფესიონალიზმის წყალობით. მეორე მხრივ უაღრესად ნაკლებად იცნობს მედიკოსის მოღვაწეთა ამ წარმომადგენლებს, რომელთაც წინააღმდეგობა უწევდათ ონკოლოგიური დაავადებათა წინააღმდეგ ასაკოვანი მეთოდებით ბრძოლისა და რადიკალური მსოფლიოს უძველესი მეთოდითა გვერდით ასახედებდნენ. ქართველ ონკოლოგთა ერთ-ერთი წარმომადგენელი მედიკოსის მეცნიერებათა დოქტორი ბატონი გიორგი ნიშნაძე.

გიორგი ნიშნაძე ონკოლოგიური წინააღმდეგობა, შეავს მეტად და საბოლოო. იგი ხაზს უსვამს მეტი შრომის, გამოცდების წინააღმდეგობის ავტორია. მზად აქვს წიგნი, რომელიც საგანმანათლებლო ხასიათის უკანაღმდეგობის გამო ეწერა. გიორგი ნიშნაძე ონკოლოგიის ინსტიტუტის ქირურგთა სამეცნიერო ჯგუფის ხელმძღვანელია. ონკოლოგიის ინსტიტუტში ამ ბოლო ხანს გაიქცა უნიკალური — სიმსივნური დაავადებების მკურნალობის მეთოდები, პლასტიკური ოპერაციები, აღდგენითი ოპერაციები. დროს ქართველ მეცნიერებმა ბუნებრივ მასალებს იყენებდნენ, რაც თანამედროვე მედიკოსთა ქირურგიული მკურნალობის ნაკლებობას, ხელისუფლების ხაზს, ხელისუფლების მარდნაწევრობის, საბოლოო ჯერისთვის აღდგენა ბუნებრივი მასალებით — ეს იმ ქირურგიული საქმიანობაა, რომელიც ავტორად გიორგი ნიშნაძე გვევლინება. მაგრამ, სამწუხაროდ, ჩვენი საუბარი არა უშუალოდ ოპერაციების შედეგებით, არამედ იმ პრობლემებით დაიწყო, რომელიც მოგვრბე-ბულია ონკოლოგიის ცენტრში: უშუალოდ, ფსიქოლოგია, მედიკოსების უკმაყოფილო, ქირურგიული მასალების სიღრმისეული ამ მიხედვით გადაღებული დაგეგმილი ოპერაციები, ექიმთა გულწრფელი აღშფოთება და ჩერეფილობა, ავადმყოფებისა და ავადმყოფების პატრონთა სასაზრუნო, დაუსრულებლად გაწევილი ღონისძიება.

ჩვენს პირობებში ქირურგიაში რამდენს მაღალა და ანდის ძეგა, რაღა თქმა უნდა, ძალზე მეტად და სამწუხაროდ, რომ მედიკოსთა მასშტაბით საუკუნო უფრო ხშირად თანხს გოდენ სამადალივლი არადა, ექიმთა საოცარი სიყვარული თავიანთი საქმესადმი მეტი პატივისცემის ღირსია.

ნუ გაუინიათ ონკოლოგის...

— ბატონო გიორგი, ხშირად რამის სენსაციური ნინადადებები იმის შესახებ, რომ ონკოლოგიური დაავადებები ხალხური მედიკოსის მიმდევართა მიღწევებით შეიძლება განიკურნოს. რა შედეგს იძლევა ასეთი „აღმოჩენები“ და, როგორც პროფესიონალი, რა რჩევას მისცემთ საზოგადოებას?

— ვისაუბროთ რეალურად, მაპატიოს ყველამ კატეგორიული ტონი, მაგრამ, არ შეიძლება საზოგადოება მოვატყუოთ. ზოგჯერ ვიღაც ამბობს, რომ აქვს წამალი, იაფფასიანი, რომელიც გამოირიცხავს ქირურგიული ჩარევას, ავადმყოფი, რაღა თქმა უნდა, მედიკოსის მოკვებით მიქსტურის დაღვრვას ამჯობინებს. როცა ჩვენ ვუბნებთ ავადმყოფს, რომ საჭიროა ათანაირი გამოკვლევები, მას სჭირდება პორმონალური კორექციები, უბრალოდ ამდინი, ცხადია, იოლ გზას ირჩევს, მაგრამ, სამწუხაროდ ის არის, რომ „ექიმბაშთან“ „ნამკურნალები“ ხალხი, საბოლოოდ, მაინც ჩვენთან მოდიან: დაეხუტოთ თვალები და ზეთვით, რომ „ექიმბაშები“ გენიოსები არიან და მკურნალობენ ონკოლოგიურ დაავადებებს? მთელი მსოფლიო და, მათ შორის, ჩვენი ონკოლოგიის ცენტრი ერთ გზაზე დგანან. დამტკიცებულია, რომ კიბოს მკურნალობის მეთოდების გაუმჯობესება შეიძლება დროული გამოკვლევით, დიაგნოსტიკით და იმ ხერხების გამოყენებით, რომელსაც ჩვენ მივმართავთ. ესაა: ქირურგიული ჩარევა, სხივური თერაპია, პორმონოთერაპია და მედიკამენტოზური მკურნალობა. ამასთან ერთად, უნდა გავეთვალისწინოთ ის თავისებურებანი, რაც გარკვეული ლოკალიზაციის სიმსივნეებს ახასიათებს. მაგალითად, სარძევე ჯირკვლის სიმსივნე, გენიტალბის სიმსივნე, კერძოდ, საშვილოსნოს სიმსივნე არის პორმონალურად დამოკიდებული სიმსივნე. კიბოს რომ ვებრძოლოთ, კეთილთვისებიანი პროცესები უნდა აღმოვაჩინოთ. სადაც ფიბრომიომა იწყებს ზრდას საშვილოსნოში, ეს ნიშნავს რომ დიდი საშიშროებაა წარმოიშვას საშვილოსნოს ტანის კიბო. ქალთა პორმონალური ცვლილებები განაპირობებს სარძევე ჯირკვლის სიმსივნებს. ოთხმოცდაცხრამეტი პროცენტის შემთხვევაში სარძევე ჯირკვლის კეთილთვისებიანი სიმსივნე არის ის საწყისი ფორმა, რომლიდანაც წარმოიშება სარძევე ჯირკვლის ავთვისებიანი სიმსივნეები. სა-

ზოგადოებამ უნდა იცოდეს, რომ საქართველოში ონკოლოგიის კვლევით ცენტრში არის ერთადერთი მამოლოგიური განყოფილება სარძევე ჯირკვლის პათოლოგიებისა, სადაც დიაგნოსტიკას ვუკეთებთ და ვმკურნალობთ ყველა იმ დაავადებას, რაც შეიძლება სარძევე ჯირკვალში მოხდეს. ყველა კეთილთვისებიანი დაავადება ონკოლოგიური პოზიციით უნდა განვიხილოთ, რადგან თუ ჩვენ დროულად ჩავატარებთ კეთილთვისებიანი პროცესების პროფილაქტიკას, თავიდან ავიცილებთ იმ მართლაც არაპოპულარულ ოპერაციებს, რასაც ძუძუს მოკვეთა ჰქვია. პირველივე კვანძის აღმოჩენის შემთხვევაში ქალმა აუცილებლად უნდა მიაკითხოს ონკოლოგს. ჩვენი ხალხი ან „ექიმბაშებიდან“ იწყებს მკურნალობას ან ექიმებიდან, რომლებიც ექიმბაშობენ. მათ ამსოლუტურად არ იციან სიმსივნეების წარმოშობის არავითარი მექანიზმი. ექიმბაშების კატეგორიული წინააღმდეგობა იმდენად ვართ, რომ კეთილთვისებიანი, საწყისი ფაზის სიმსივნეების დროს, როცა არ არის გაფართოებული მეტასტაზები, გადარჩენის დიდი შანსი არსებობს და უფრო მეტიც, ჩვენს კლინიკაში უკვე პრაქტიკულად განხორციელდა პლასტიკური, აღდგენითი ოპერაციები; მინდა საზოგადოებაში მოიხსნას შიში, რომ თითქმის კიბო აუცილებლად კლავს ადამიანს ან მას ტყუილად მოკვდეთს ძუძუ.

სამწუხაროდ, დაგვიანებულ, დამძიმებულ ავადმყოფთა რიცხი ბევრად სჭარბობს. ამას ეკონომიკური პირობებიც განაპირობებს. მაგრამ, თუკი ჩვენამდე მოვიდა სიმსივნური დაავადების საწყისი ფორმები, ჩვენ შესაძლებლობა გვაქვს ავადმყოფთა ქირურგიული, მორალური და ფსიქოლოგიური რეაბილიტაციისა. კლინიკას შემუშავებული აქვს მრავალნაირი ქირურგიული ხერხი, რითაც შეიძლება შევინარჩუნოთ სარძევე ჯირკვლი. ქალისთვის სარძევე ჯირკვლის მოკვეთა დიდი ტრაგედიაა. ქალი ფსიქოლოგიურ კოლაფსში ვარდება, ვერადება საზოგადოებაში გასვლას, მიაჩნია,

რომ ეს არასრულფასოვანი ადამიანია. კიდევ ერთხელ განვუბარებ საზოგადოებას, რომ თუ დროულად მოვიდა პაციენტი ჩვენამდე, ჩვენ გვაქვს საშუალება, რომ შევინარჩუნოთ ორგანო, ჩავატაროთ აღდგენითი პლასტიკური ოპერაციები სარძევე ჯირკვალზე, ვაკეთებთ პლასტიკურ ოპერაციებს გენიტალურ ორგანოებზე, შარდის ბუშტზე და ა.შ.

— ახლა თუ შეიძლება, უშუალოდ იმ ახალ ოპერაციებზე ვისაუბროთ, რომელიც მაღალ შეფასებას იმსახურებს სამედიცინო წრეებში და რომელიც ფართო აუდიტორიისთვის ცნობილი არ არის.

— ამ სამი-ოთხი თვის წინ ოცდასამი წლის ქალს გაუკეთდა ოპერაცია: პირველი სტადიის სიმსივნის შემთხვევა გახლდათ. მოგვეთქვით მთლიანად ძუძუს

ქსოვილი, კანისა და ღეროზმის შენარჩუნებით, შემდეგ გავსენით მუცელს ღრუ, დიდი ბადექონის მობილიზაცია მოხდა, არსებობს ასეთი ხერხი — ტარნი-ვარვიკის ხერხი (ამერიკელი ავტორები არიან). ამოვიტანეთ ბადექონის მასა და ის მოცულობა, რომელიც ამოკვეთილი იყო კანქვეშ, იმით შევავსეთ. პრაქტიკულად მივიღეთ ფორმით იგივე სარძევე ჯირკვლი, რაც თავდაპირველად ჰქონდა პაციენტს. ბუნებრივია, იბადება კითხვა, რატომ ვაკეთებთ ერთი და რატომ მეტი არა. მხოლოდ და მხოლოდ იმის გამო, რომ დაგვიანებული ფორმები პლასტიკის საშუალებას არ იძლევა.

ახლახანს მიღანში ვიყავი ევროპის ონკოლოგიის ინსტიტუტში, რომელიც აერთიანებს მთელი ევროპის ონკოლოგებს. ინსტიტუტის ხელმძღვანელი გახლავთ პროფესორი უმბერტო ვერონეზი. მან დამათვალისწინა თავისი კლინიკა, უნდა გითხრათ, რომ ეს არის ულამაზესი სასახლე, გასაოცარი კლინიკა. ამ რესპიტუტში ცალკე არსებობს აღდგენითი პლასტიკური ქირურგიის განყოფილება, სადაც უამრავი ოპერაცია კეთდება, მაგრამ, კონკრეტულად ბადექონის გამოყენებით პლასტიკური ოპერაციები მათ ჯერ არ უწარმოებიათ. როცა ვერონეზს ჩვენი მეთოდის შესახებ მოვახსენე, ის ძალიან დაინტერესდა და საქართველოში დაბრუნებისთანავე მასალები — გაგუზზავნი, თუ როგორ კეთდება ბუნებრივი მასალით აღდგენითი ოპერაციები.

უცხოეთში ფართო ასპარეზი აქვს ალოპლასტიკური მასალის გამოყენებით პლასტიკურ ოპერაციებს, რომელიც ტექნიკურად უფრო ადვილი გასაკეთებელია: პაციენტის პირველი ეტაპი თითქმის იგივეა. შემდგომ კანის ქვეშ იდგმება სარძევე ჯირკვლის შესაბამისი ზომის ალოპლასტიკური მასალა და სარძევე ჯირკვლი იღებს ჩვეულებრივ ფორმას. ჩვენ ამის საშუალება ნაკლებად გვაქვს, პირველ რიგში, ისევ და ისევ დაგვიანებული ფორმების გამო და მეორეც იმდენად, რომ ალოპლასტიკური მასალა

ძალზე ძვირია. თუ სახელმწიფო ან კერძო ფირმები დაგვეხმარება, პროტეზები რომ შევიძინოთ, მაშინ დაგვერგადიოთ სრულიად ალოპლასტიკური მასალით — გავეთვებულ ოპერაციებს განვიხილოთ. გართულებებიც აღმოვაჩინოთ. მთლიანად პლასტიკური ხორცდება, ჩირქდება და ორგანიზმის მიერ მისი მოშორება ანუ გამოთხევება ხდება; ბადექონით ვაკეთებულ ოპერაციას კი არანაირი გართულება არ მოჰყვება. მაგრამ, სამწუხაროდ, ბუნებრივი მასალით მხოლოდ მცირე ზომის სარძევე ჯირკვლის შევსება ხდება, დიდი ზომის სარძევე ჯირკვალს ბადექონი ვერ შევსებს. ამ შემთხვევაში აუცილებელია ალოპლასტიკური მასალა. გართულებების თავიდან ასაცილებლად ჩვენ კომბინაციური ოპერაციას გავაკეთებდით. ბადექონს ამოვიტანთ ჩვენივე ხერხით და პროტეზს გავახვეთ ბადექონში, რადგან მას ახასიათებს ბარიერული თვისება. ის ყველაფერს იცავს დაჩირქებისგან, ხასიათდება შეწოვის მაღალი უნარით და ამდენად, ალოპლასტის გახვევით შემთხვევაში, კანსა და პროტეზს შორის შეიქმნება ისეთი ბარიერი, რომელიც ყოველგვარ გართულებას გამოირიცხავს. ეს იდეა მე ვერსად მოვისმინე — ვერც ევროპაში და ვერც ამერიკელებისგან. როდესაც ამერიკელებს ამის შესახებ ვესაუბრე, გაიკვირეს და დაინტერესდნენ. ეს რაც შეეხება სარძევე ჯირკვალს, მაგრამ, თუ მთელი ინსტიტუტის მასშტაბით ვისაუბრებთ, 1987 წლიდან ურთოლოგიურ განყოფილებაში, პროფესორმა გოცაძემ და მე, პირველად საქართველოში და ყოფილ საბჭოთა კავშირში, ვაწარმოეთ ხელოვნური შარდის ბუშტის შექმნა წვრილი და მსხვილი ნაწლავიდან. ეს ოპერაციები კეთდება სიმსივნური ან რიგი არასიმსივნური დაავადებების დროს, როცა შარდის ბუშტი მთლიანად ამოსაყვეთია. უკვე ასამდე ასეთი ოპერაცია ჩვენთან ჩატარებული. ასევე ფართოდ ვიყენებთ წვრილ და მსხვილ ნაწლავს შარდსაწვეთების პლასტიკისთვის იმ შემთხვევაში, როცა შარდსაწვეთი გადაგვარებულია, აღარ არის ის გზა, რომელიც შარდს უნდა ატარებდეს. შენაცვლების მეთოდით თირკმლიდან კვლავ ხდება შარდის პასაჟი.

ახლახანს გავაკეთეთ კიდევ ერთი საკმაოდ საინტერესო გინეკოლოგიური ოპერაცია ავადმყოფის ჩარკვინთან ერთად. საქმე ეხებოდა საშოს სრულ ატრეზიას (რაც ნიშნავს, რომ ქალს ჰქონდა საკვერცხეები, ხოლო საშვილოსნო და საშო არა). გაიხსნა მუცლის ღრუ და მსხვილი ნაწლავიდან ჩამოვაცალიებთ ხელოვნური საშო. ქალი იქცა სრულფასოვან ქალად. ასეთი ოპერაციები უცხოეთის რუგ კლინიკებში წარმოებს, მაგრამ, საქართველოსთვის ეს პირველი იყო და ვფიქრობ, რომ პროგრესია. ძირითადად, ეს სამი მიმართულებაა, რაც უშუალოდ ჩემი მონაწილეობით განვითარდა. ხოლო მთლიანად ინსტიტუტის დიაპაზონი საკმაოდ დიდია. კლინიკაში მუშაობენ ძალიან საინტერესო პიროვნებები. თავისთავის განყოფილებაში პროფესორი მარდალავიშვილი წარმატებით მუშაობს პლასტიკურ, აღდგენით ოპერაციებზე. ფილტვების განყოფილებაში — ავადმყოფის რევაზ გაგუზა, და, კერძოდ, ბრონქოპლასტიკური ოპერაციები — გარდაკეთდება ჩვენს ინსტიტუტში. ქალთან ძნელა ყველა ჩამოთვლილ, მაგრამ, მინდა საზოგადოებას კიდევ ერთხელ განვუბარო: ნუ გეშინიათ ონკოლოგიის, დროულად დასმული დიაგნოზი, საწყისი ფაზაში აღმოჩენილი სიმსივნე, თუნდაც ავთვისებიანი, სრული რეაბილიტაციის შემთხვევაში, სიცოცხლის ხანგრძლივობა გარანტია იძლევა.

ესაუბრა

ირმა კახიკაშვილი

ქართველი ანარქისტების მსოფ-

ყულ ემიგრანტ ვარლამ ჩერქეზიშვი-

ვარლამ ჩერქეზიშვილის მსგავ-

უნდა ითქვას, რომ ქართველი ანარ-

ნულ პოზიციებზე იმყოფებოდა ქა-

პოლიტიკური პარტიების ისტორიიდან

საქართველოში ანარქისტების კი პარტიოტები იყვნენ

ანარქისტული იდეები XIX საუ-

1895 წელს საუკეთესო ინგლი-

ვარლამ ჩერქეზიშვილის მსგავ-

უნდა ითქვას, რომ ქართველი ანარ-

ნულ პოზიციებზე იმყოფებოდა ქა-

მიუხედავად იმისა, რომ საერ-

დიდი პარტიოტული გრძნობით

იგი წარმოადგენს ერთგვარ შემაჯა-

იყო. იმხანად საქართველოში იყვნენ

ნულ პოზიციებზე იმყოფებოდა ქა-

აბლო ურთიერთობაში იყო კ.კრო-

საქართველოს ქრისტიანობის დაცვა-

იგი წარმოადგენს ერთგვარ შემაჯა-

იყო. იმხანად საქართველოში იყვნენ

ნულ პოზიციებზე იმყოფებოდა ქა-

აბლო ურთიერთობაში იყო კ.კრო-

საქართველოს ქრისტიანობის დაცვა-

იგი წარმოადგენს ერთგვარ შემაჯა-

იყო. იმხანად საქართველოში იყვნენ

ნულ პოზიციებზე იმყოფებოდა ქა-

აბლო ურთიერთობაში იყო კ.კრო-

საქართველოს ქრისტიანობის დაცვა-

იგი წარმოადგენს ერთგვარ შემაჯა-

იყო. იმხანად საქართველოში იყვნენ

ნულ პოზიციებზე იმყოფებოდა ქა-

აბლო ურთიერთობაში იყო კ.კრო-

საქართველოს ქრისტიანობის დაცვა-

იგი წარმოადგენს ერთგვარ შემაჯა-

იყო. იმხანად საქართველოში იყვნენ

ნულ პოზიციებზე იმყოფებოდა ქა-

აბლო ურთიერთობაში იყო კ.კრო-

საქართველოს ქრისტიანობის დაცვა-

იგი წარმოადგენს ერთგვარ შემაჯა-

იყო. იმხანად საქართველოში იყვნენ

ნულ პოზიციებზე იმყოფებოდა ქა-

აბლო ურთიერთობაში იყო კ.კრო-

საქართველოს ქრისტიანობის დაცვა-

იგი წარმოადგენს ერთგვარ შემაჯა-

იყო. იმხანად საქართველოში იყვნენ

ნულ პოზიციებზე იმყოფებოდა ქა-

აბლო ურთიერთობაში იყო კ.კრო-

საქართველოს ქრისტიანობის დაცვა-

იგი წარმოადგენს ერთგვარ შემაჯა-

იყო. იმხანად საქართველოში იყვნენ

ნულ პოზიციებზე იმყოფებოდა ქა-

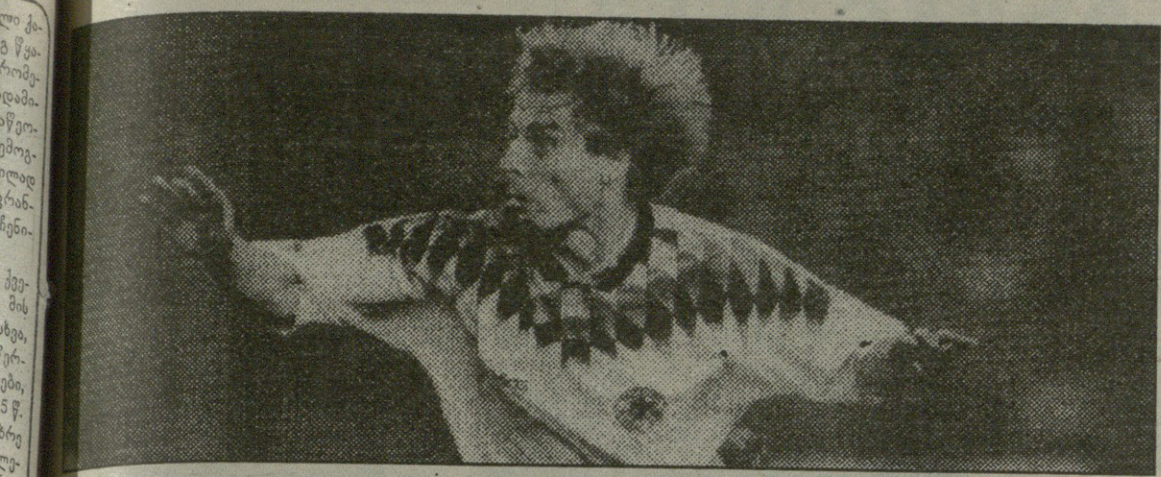
აბლო ურთიერთობაში იყო კ.კრო-

საქართველოს ქრისტიანობის დაცვა-

იგი წარმოადგენს ერთგვარ შემაჯა-

იყო. იმხანად საქართველოში იყვნენ

ნულ პოზიციებზე იმყოფებოდა ქა-

ერბან კლინგანი: «ინგლისელაზმა» «გუპინთავი» შეპარკვეს»

რაგონივით დღის ფინი შეხატვის პარტია-
ლი გულშემატკივრები ერთმანეთს დიდი სიხ-
ვედით უზიარებდნენ ახალ ინფორმაციას, გარ-
დაცვის ნაპრაბისა და „ტრენინგის“ პოტენციალს.
თავდასხმითი იერებანი კლინგანი ინგლისის
პროფესიონალი ჩემპიონების პარტია-
რულ პარტიაში დაიბრუნა და შეიძლება ჩვენთან
მეორეაზროვნე. მეორეაზროვნე ფინი დღით პირ-
მისარი აღმავლობა დაფუძნებული ჩიოვნი-
ტრამა საზოგადოებას და პოლიტიკაში ინ-
ტერესებს. ისინი იმისათვის არ არიან, რომლებიც
საზოგადოებას და პოლიტიკაში ინტერესებს.
საქართველოს ნაპრაბს პარტია-
რულ პარტიაში დაიბრუნა და შეიძლება ჩვენთან
მეორეაზროვნე. მეორეაზროვნე ფინი დღით პირ-
მისარი აღმავლობა დაფუძნებული ჩიოვნი-
ტრამა საზოგადოებას და პოლიტიკაში ინ-
ტერესებს. ისინი იმისათვის არ არიან, რომლებიც
საზოგადოებას და პოლიტიკაში ინტერესებს.

— როგორ გესაუბრებთ ინგლისური მწერისთვის?
— ინგლისური მწერისთვის, თუ მან იცის, როგორ დააყაროს
ურთიერთობა სხვადასხვა ნაწილის ადამიანებთან და საფუძვლად
რისკის გრძნობა გააჩნია.
— როგორ აფასებთ ბერტი ფოტოსს?
— ფოტოსმა იცის, რას ამბობს და რას აცხადებს. ეს ყველაფერი
ისწავლა, როგორც ფეხბურთელი. ბერტის უდიდესი გამოცდილე-
ბა აქვს — ის ორ მსოფლიო ჩემპიონატზე მწვრთნელთა შემაღლე-
ნლობაში შედიოდა.
— ჩვენ ვერც კი ვარაუდობდით, რომ ინგლისში ასეთ
პოპულარობას მოიხვეჭდით. თქვენ „ბი-ბი-სისთანა“ კი
გაქვთ კონტრაქტი?
— მათ განაცხადეს, რომ ჩემზე უკეთეს მოსაუბრეს ვერ
იპოვებ, რადგანაც სხვა ქვეყნებში ვთამაშობდი. ეს ყველაფერი
საკმაოდ კომპლექსურია. თანამედროვეობა ბერტის
მთელი აურზაური ატყდა ჩემს მიერ პენალტების მოცოდვითავე
და „მეგინთაში“ შემარქვეს. დასაწყისში არ ვიცოდი, როგორი რეა-
გირება მომეხდინა, მაგრამ, შემდგომ ერთმა ნიცილმა მეგობარმა,
რომელმაც ლონდონში წელი გაატარა, მითხრა: „მაგათ შინ
გამოცდა უნდა. საქარისა განწყევნილი და ახრებულად მოიქცე-
ვი, რომ შენთვის მასზე ყველაფერი წაგებული იქნება. ინგლისელი
ჟურნალისტების კლანჭებიდან თავს ვეღარ დავსხსნი“. ზნეობის ბუ-
ღვარული პრესა გერმანულზე ბევრად უფრო რადიკალურია.
„Bild Zeitung“-ის ტიპის გამოცემა ექვსი თუ შვიდი აქვთ. ისინი
შეგნებულად იგონებენ ყველაფერს თავიდან ბოლომდე. შემდეგ
ჩემმა მეგობარმა მომდევნო სეზონი მაგარაა: „რადგან „მეგინთაში“
შეგარქვეს, წაიღე შეგნებულზე მეტი ყველაფერი“. სადაც
იწოვა სათავეები და აეროპორტში ზურგჩანსაში ჩაიხლი. როცა
პრესკონფერენციაზე კალმის პრეზიდენტმა ჟურნალისტებს მისცა
სიტყვა, მე დავასწარი მათ: „ერთი წუთით, თუ შეიძლება — ხომ ვერ
მეტყობდით, სად არის ლონდონში მდებარეობა? რამდენიმე
გაგეითილი ალბა მინდობდა“ ამით მათი აღიარება დავიმსახურე.
ძალიან მოერგო ამ სიტუაციას ჩემს მიერ დასაწყისშივე გატანილი
გოლები. პირველი თამაში წინ ჩემმა პარტნიორმა თავდასხმაში
ტყდი შერჩევამ მითხრა, რომ თუ გოლს გაიტანდი, მთელი გუნდი
„აჯენთავდა“ ტრიბუნის წინ. როცა თავით გოლი გაიტანე და
ანგარიში 4 : 2 გახდა, მთელი გუნდი მომცვივდა და „მეცლავი
ფრენა“ შეასრულა. ასეთი იუმორი მოსწონთ ინგლისელებს.
— მსოფლიო პირველობაზე კალაპორტიდან ვერ
ამოგაგდეს, და მაინც, ჩემპიონატი გერმანიაში ადრეულ
სტადიონზე დატოვდა.
— აშშ-ში მე არავითარ ექვსი არ მქონია და საკუთარ თავში
დარწმუნებული ვიყავი, მაგრამ გავაგდენ მოთამაშეები, რომლებიც
მთელ თავთან შესაძლებლობებს არ ავლენდნენ. ყველაფერს ვი-
ფრებდი და ამას — არა. საშინელი დარტყმა, როცა გუნდში
ამგვარ ადამიანებს აღმოაჩენ.
— როგორ აღიქვით მთელი გუნდი დისკუსიები მსარგლო
ჩემპიონატის დამთავრების შემდეგ იმის თაობაზე, დარტყმა
თუ არა ფოტოსი გუნდის მესავედ, ზამერმა ლიბეროს ფუნ-
ქციები უნდა შეასრულოს თუ არა, დასაბუთების თუ არა
კარიერას მათთვის?
— ყველაფერმა ამან გვერდით ჩაიარა. და, საერთოდ, დისკუ-
სია იმის შესახებ, ზამერი იქნება ლიბერო თუ მათთვის, ჩემთვის
არაფერს არ ნიშნავს, რადგან ორივე მათგანს დაცვითი ხაზი წინ
ვაკეთებდნენ ადგილს.
— ლაპარაკობენ, რომ გუნდი შეიკრა, ერთსულოვანი
გახდა და ამის დასტურად ალბანეთისა და მოლდოვის ნაკრე-
ბებთან მოპოვებულ გამარჯვებებს ასახელებენ. გჯერათ ეს?
— ანდრე სლუისკეიტაზე ვერაფერს ვიტყვი. აღნიშნავ
მხოლოდ, რომ ჩვენი გუნდის ყველა წევრი, რომელმაც ამერიკაში
თამაშა, შესანიშნავად ესმის, რომ ნიშნავს კრებულ ამოწურულია.
საქარა გარკვეული დრო მისი ხელახლა მოპოვებისთვის.
— ევროპაში მოგზაურობის შემდეგ დაუბრუნდებით
ბუნდესლიგას?
— მიჭირს ამგვარი შემოხრების წარმოდგენა. ინგლისურ
ფრანგულ და იტალიურ კლუბებში, რომლებიც ისევე მაღალ დო-
ნზე თამაშობენ, როგორც ბუნდესლიგა, მე პარალელურად ბევრი
ისეთი რამ ვისწავლე, რას საშუალება გაქვთ მანიაში არ მქონდა.
შეისწავლე ამ ქვეყნების ენა, სადაც ვთამაშობდი ვისწავლე ადა-
მანების ალქა ისე, როგორებიც ისინი სინამდვილეში არიან, და არა
ისეთებისა, როგორც მე ვისურვებდი მათ დანახვას (რაც დამახასია-
თებელია გერმანული მენტალიტეტისთვის). ეს უნდა მესწავლა და
თავისთვის ძალიან დამეგანებინა, რომ შევცვლილიყავი. სანამ ფეხბუ-
რთი ასეთი ძვირფასი გამოცდილების მიღების საშუალებას მომცემს,
ამით ვისარგებლებ.

— თქვენი შემდგომი ქვეყანა იაპონია იქნება?
— იაპონია ჩემთვის მაინც ძალიან დიდი უპოვებლობაა. არა ვარ
დარწმუნებული იმაში, რომ დავეუფლები ენას წერაზე ხომ ლაპარა-
კიც შემიძლება. არა მგონია, რომ პროფესიონალად დარჩები 40
წლამდე. შინაგანი გრძნობა მაქარნახავს, რომ ევროპის პირველობამდე
კიდევ 2 წელიწადს ვითამაშებ, შემდეგ კი, ალბათ, აღარ ღირს.
— თქვენს შემდგომი ქვეყანა იაპონია იქნება?
— იაპონია ჩემთვის მაინც ძალიან დიდი უპოვებლობაა. არა ვარ
დარწმუნებული იმაში, რომ დავეუფლები ენას წერაზე ხომ ლაპარა-
კიც შემიძლება. არა მგონია, რომ პროფესიონალად დარჩები 40
წლამდე. შინაგანი გრძნობა მაქარნახავს, რომ ევროპის პირველობამდე
კიდევ 2 წელიწადს ვითამაშებ, შემდეგ კი, ალბათ, აღარ ღირს.

— თქვენს შემდგომი ქვეყანა იაპონია იქნება?
— იაპონია ჩემთვის მაინც ძალიან დიდი უპოვებლობაა. არა ვარ
დარწმუნებული იმაში, რომ დავეუფლები ენას წერაზე ხომ ლაპარა-
კიც შემიძლება. არა მგონია, რომ პროფესიონალად დარჩები 40
წლამდე. შინაგანი გრძნობა მაქარნახავს, რომ ევროპის პირველობამდე
კიდევ 2 წელიწადს ვითამაშებ, შემდეგ კი, ალბათ, აღარ ღირს.

პრესკონფერენცია ჭადრაკის სასახლეში

გუშინ ჭადრაკის სასახლეში
საქართველოს ჭადრაკის ფედერა-
ციის პრეზიდენტმა ბატონმა ვაჟა
შუბლაძემ ჟურნალისტებისთვის
პრესკონფერენცია გამართა. შესა-
ვალ სიტუაციაში ბატონმა ვაჟამ
ჟურნალისტებს მადლობა გადაუ-
ხადა მომზადებისთვის და მოკ-
ლედი მიმოიხილა შარშანდელი
წლის შედეგები. მან აღნიშნა, რომ
ქართველმა მოჭადრაკეებმა არნა-
ხულ წარმატებას მიაღწიეს და
მოიგეს, რისი მოგებაც შეიძლებო-
და. საბოლოო ჯამში მათ (მსოფ-
ლიოსა და ევროპის ჩემპიონატებ-
ზე) თერთმეტი მედალი მოიპოვეს
(4 ოქრო, 3 ვერცხლი და 4
ბრინჯაო). ამ მიღწევებით საქარ-
თელოს ნაკრებმა მნიშვნელოვნად
გაუსწრო ყველა მონაწილედგეს.
შედავებისთვის აღნიშნა, რომ
მეორე ადგილზე გასულმა რუსე-
თმა მხოლოდ 7 მედალი მოპოვება
შეძლო.

ის ფეხბურთის ანგარიშს სამი
დღის წინ შექმნილ განმარტო-
ბაში მეორედ გამოცხადდა იქნა
ჭადრაკის სასახლე. უკანასკნელი
ცნობებით, მმართველებმა გისოსე-
ბი ჩამოსწესეს და გაიტაცეს ძვი-
რადღირებული უცხოური ნარმო-
ვების ფაქსი და ტელევიზორი. ამ
ფაქტის გამო ჭადრაკის ფედერა-
ცია ოთხი დღეა მონყვეტილია
უცხოურ ინფორმაციას (პოლიცია
დამნაშავეების წინაშე უძღვრის
აღმოჩენა). ყველაფრის მიუხედა-
ვად, საჭადრაკო ბუმი გრძელდება.
ალბანისთავია, რომ დღემდე საქარ-
თელოს ისტორიაში სულ 20
დიდოსტატი იყო. ამჟამად, ეს
რიცხვი გაორმაგდა და თერამეტმა
მოჭადრაკე ოცი წოდება მიიღო
(ნანა იოსელიანი და ქეთევან არა-
ხამია ვაჟთა შორისაც საერთაშო-
რისო ოსტატები გახდნენ).

ვაჟა შუბლაძე: ოლიმპიადი-
დან ჩამოსვლის შემდეგ მოჭადრა-
კეებთან ერთად სახელმწიფოს მე-
თაურს შევხვდით და მიღწეული
წარმატებების სრული ნუსხა ჩა-
ვებარეთ, რამაც სახელმწიფო მე-
თაურის აღფრთოვანება გამოიწ-
ვია — თურმე ერთი დარგი მაინც
ყოფილა, რამაც საქართველო პი-
რველ ადგილზეაო.

რა? შევხება მათი ჩიბურდა-
ნიძეს, იგი ახლა მატჩისთვის ინ-
ტენსიურად ემზადება, თუმცა,
მსოფლიო ჩემპიონის ტიტულის
დაკარგვის შემდეგ მოჭადრაკე რა-
მდენიმე წლით ჩამოშორდა დიდ
სპორტს. მაგრამ, ჩვენ მას შევხე-
დეთ, ვესაუბროთ და დავარწმუ-
ნეთ, რომ ის ერთადერთი რეალუ-
რი ძალაა, ვინც საქართველოში
ჭადრაკის დედაფულის ტიტულს
დააბრუნებს.

საქართველოში ჭადრაკის კი-
დედ უფრო განვითარების მიზნით
მიღებულ იქნა ბრძანებულება, „რო-
მლის ტექსტი 10 მუხლისგან შედ-
გება. დადგენილებაში აღნიშნულია,
რომ ადგილობრივი მმართველობის
ორგანოებმა, ქალაქების მერებმა და
რაიონების გამგეობის ხელმძღვანე-
ლებმა ადგილზე უნდა უზრუნველ-
ყონ საჭადრაკო კლუბებისა და
სკოლების ჩამოყალიბება. განათლე-
ბის სამინისტროს და სპორტის
დეპარტამენტს მიეითია, რომ ჭა-
დრაკის ფედერაციასთან ერთად
სამი თვის ვადაში ჭანინილონ
სკოლამდელ დაწესებულებებსა და
დანყობით კლასებში ჭადრაკის სწა-
ვლების შემოღების საკითხი. ქალა-
ქის მერისა უნდა დავალოს ჭა-
დრაკის სასახლის კაპიტალური შე-
კეთება, ხოლო, ფინანსთა სამინი-
სტრომ უზრუნველყოს ჭადრაკის
ფედერაციისთვის დამატებითი სახ-
სრების გაღება.

ვაჟა შუბლაძე: ოლიმპიადი-
დან ჩამოსვლის შემდეგ მოჭადრა-
კეებთან ერთად სახელმწიფოს მე-
თაურს შევხვდით და მიღწეული
წარმატებების სრული ნუსხა ჩა-
ვებარეთ, რამაც სახელმწიფო მე-
თაურის აღფრთოვანება გამოიწ-
ვია — თურმე ერთი დარგი მაინც
ყოფილა, რამაც საქართველო პი-
რველ ადგილზეაო.

მაია ჩიბურდანიძის წარმატე-
ბის შემთხვევაში, სიუჟეტთან
შესაბამებლად უკეთ მომზადების
მიზნით აღნიშნული სამინისტროს
მეორე გათვალისწინებული უნდა იქ-
ნას დამატებითი საგალუტო სახს-
რები. ბრძანებულებაში განხილუ-
ლია ქართველ მოჭადრაკეთა სამე-
დიცინო მომსახურების და საპაერო
ტრანსპორტით უზრუნველყოფის
საკითხები. აღნიშნა, რომ მინისტ-
რთა კაბინეტში შეიქმნა მუდმივმო-
ქმედი მუშა ჯგუფი, რომელიც
ოპერატიულად გადაჭრის ნამოჭ-
რილ პრობლემებს. ბოლო პუნქტში
კი ნათქვამია, რომ მასობრივი
ინფორმაციის საშუალებებმა ფარ-
თოდ გააშუქონ სახელოვან მოჭა-
დრაკეთა მიღწევები ევროპისა და
მსოფლიო ასპარეზობებზე.

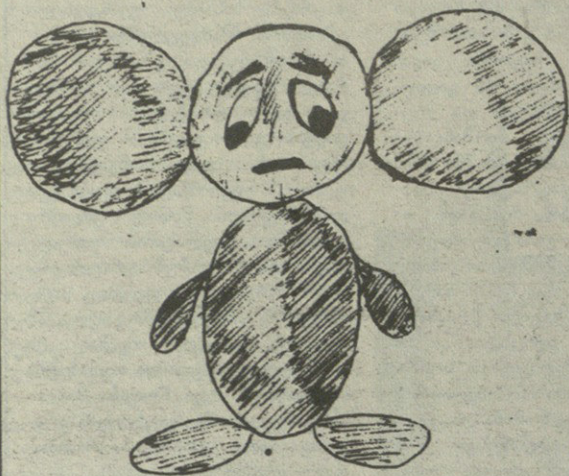
მაია ჩიბურდანიძის წარმატე-
ბის შემთხვევაში, სიუჟეტთან
შესაბამებლად უკეთ მომზადების
მიზნით აღნიშნული სამინისტროს
მეორე გათვალისწინებული უნდა იქ-
ნას დამატებითი საგალუტო სახს-
რები. ბრძანებულებაში განხილუ-
ლია ქართველ მოჭადრაკეთა სამე-
დიცინო მომსახურების და საპაერო
ტრანსპორტით უზრუნველყოფის
საკითხები. აღნიშნა, რომ მინისტ-
რთა კაბინეტში შეიქმნა მუდმივმო-
ქმედი მუშა ჯგუფი, რომელიც
ოპერატიულად გადაჭრის ნამოჭ-
რილ პრობლემებს. ბოლო პუნქტში
კი ნათქვამია, რომ მასობრივი
ინფორმაციის საშუალებებმა ფარ-
თოდ გააშუქონ სახელოვან მოჭა-
დრაკეთა მიღწევები ევროპისა და
მსოფლიო ასპარეზობებზე.

ამის შემდეგ ბატონმა ვაჟამ
გულსიტყვილით აღნიშნა რიგი
პრობლემებისა, რომლებიც ჭადრა-

მაია ჩიბურდანიძის წარმატე-
ბის შემთხვევაში, სიუჟეტთან
შესაბამებლად უკეთ მომზადების
მიზნით აღნიშნული სამინისტროს
მეორე გათვალისწინებული უნდა იქ-
ნას დამატებითი საგალუტო სახს-
რები. ბრძანებულებაში განხილუ-
ლია ქართველ მოჭადრაკეთა სამე-
დიცინო მომსახურების და საპაერო
ტრანსპორტით უზრუნველყოფის
საკითხები. აღნიშნა, რომ მინისტ-
რთა კაბინეტში შეიქმნა მუდმივმო-
ქმედი მუშა ჯგუფი, რომელიც
ოპერატიულად გადაჭრის ნამოჭ-
რილ პრობლემებს. ბოლო პუნქტში
კი ნათქვამია, რომ მასობრივი
ინფორმაციის საშუალებებმა ფარ-
თოდ გააშუქონ სახელოვან მოჭა-
დრაკეთა მიღწევები ევროპისა და
მსოფლიო ასპარეზობებზე.

57 წლის ასაკში გარდაიცვალა 1956 წლის ხალხთა
სპორტის ოსტატი, რესპუბლიკის დამსახურებული
მწვრთნელი, დინამოელი
რაფაელ ანანიკიანი
დაკრძალვა დღეს, 4 თებერვალს 2 საათზე
მისამართი: რ. თაბუკაშვილის (ყოფილი ბ.ძენაძის) 29.

საბავშვო ანაკლოტი

„ჩებურაშკა“ მივიდა
მაღაზიაში და გამყიდ-
ველს ეკითხება:
— ფოთოხალი გა-
აქვთ?
— არა,
მეორე დღეს ისევ:
— ფოთოხალი გა-
აქვთ?
— ზომ გითხარი არა
გვაქვს!
მესამე დღეს:
— ფოთოხალი გა-
აქვთ?
— არა გვაქვს, ნადი
ახლავე, თორემ მაკრატე-
ლი მაქვს და ყურებს
დაგაჭრი!
მეოთხე დღეს:
— მაკრატელი გააქვთ?
— არა! — კივის
გამყიდველი.
— ფოთოხალი?

სენსაცია

მსოფლიოს მოწინავე მეცნიერ-მედიკოსები ერთხლოვნად მი-
ვიდნენ დასკვნამდე, რომ საქართველოს მოსახლეობის სისხლის შე-
მცველობაში არსებობს დიდი რაოდენობით „ანტიფორიზი“.
სიხარულით გაცნობებთ, რომ თბილისის პროფილაქტიკებში უკ-
ვე იწვევენ მოხალისე დონორებს „ანტიფორიზის“ ჩასაბარებლად.
მოსულთა თხოვნები საზღვარგარეთიდანაც.

განცხადებები

საყვარელი ბიძა, მამიდები, დედები ოჯახებით ულოცავენ ტრი-
ფონ გიორგაძეს ტელეფონის ჩართვას.

ჯოჯინფორმი იუწყება, რომ ქართველმა ტერორისტებმა მხე-
ცურად აწამეს და სიცოცხლეს გამოასალმეს სატანის ერთ-ერთი
პიპოსტასი.

ვყიდი 3 მილიონ ერთეულ გარგარის კურკისგან დამზადებულ
სასტვენს.

მაქვს კარგი I, II, III ხმა. საერთოდ, კარგად ავდივარ სიბემო-
ლამდე და ნუცუბიძის პლატომდე.

დაიკარგა თეთრი „ზაპოროჟეცი“, ცუდი საბურავებით და დაბ-
ზარული მინებით. აღმოფოთებული ვარ.
ირაკლი

უცხოური იუმორი

— როდესაც რაიმე სასაცილოს ვხედავ, ხმამაღალი სიცილისგან
თავს ვერ ვიკავებ ხოლმე.
— რა უცნაურია, როგორ ახერხებ გაპარვას?

— მართალია, რომ შენი ძმა რაღაც მნიშვნელოვან გამოგონე-
ბაზე მუშაობს?
— სწორია. მისი გამოგონება ალბათ ტელევიზიას დაასამარებს.
— ასეთი რა არის?
— ფერადი რადიო.

— ექიმო, ძალიან ცუდად მძინავს.
— ძილის წამალი უნდა მიიღოთ.
— ესვამ და არაჩვეულებრივად ვიძინებ, საკმარისადც მძინავს
— რვა-ათი საათი, მაგრამ სულ უძილობა მესიზმრება...

ჩვენი გიგანტობა

რას ღაარქმევდით?

ანაკლოტები

ორი მაყვალა

ცოლ-ქმარს ბინაში ბანდიტები შეუვარდნენ
და მათი მოკლა გადაწყვიტეს. ჯერ ცოლს
დაუმიზნეს ავტომატის ლულა.
— დავიღუბეთ მაყვალა! — იღრიალა
ქმარმა. — ამ ქალს მაყვალა რქმევია, — შეცბა
ერთ-ერთი ბანდიტი — ვერ მოვკლავ, დედაჩემს
ერქვა მაყვალა. ლულა ქმარისკენ შეატრიალა
და სხვათა შორის ჰკითხა:
— შენ რაღა გქვია, უბედურო?
— მე ჟორა მქვია, მაგრამ უბანში მაყვალას
მეძახიან.

პიპკორელი მიტო

სოფელ ძიძკორაში მიტო ყველაზე ცნობილი
მუქთახორა იყო. მთელი დღე მხარეთმცოდნე იწვა
და სივრცეს გაჰყურებდა. ერთხელაც, რაიკომის
მდივანი მიადგა მიტოს სახლს შავი „ვოლგით“
და ღობიდან გადასძახა:
— დამთავრდა მიტო, შენი უსაქმურობა,
გავალე, სოფლის შესასვლელთან წვიმამ
„ძიძკორის“ წარწერა რომ წაშალა, თავიდან
დაწერო.
დანამუსებელი მიტო დილიდანვე შეუდგა
საქმეს და საღამომდე გულდასმით გამოჰყავდა
ასოები — „ძიძკორას“ წერდა. მთელი სოფელი
შეგროვდა და გაოცებით შესცქეროდა მიტოს
გულმოდგინებას. ბოლოს, ვიღაცამ შეჰხედა:
— რასა შვრები მიტო, კიდევ „ძიძკო-
რასა“ სწერ?
— არა ეხლა, „ტოკიო“ დაგიწერე მეტი
საქმე არა მაქ!

მიტოს ცოლი და მეზობლის ძაღვები

მიტოს ცოლმა დილით გაიღვიძა და
გვერდით თავისი ქმარი რომ ვერ დაინახა,
ფანჯარა გამოაღო.
— მაყვალ, — გასძახა, — მიტო შენთან
არის?
— არა.
— ლამზირ, მიტო შენთან არი?

— არა.
— ლამზირ, მიტო შენთან არი?
— არა.
— რაღა, თითქო ძილში ჩამესმა, ბოზებში
მივდივარო და...

ნაპროზი

ქიტიკია ეუბნება ბიტიკიას:
— მგონია ნევროზი მაქ, ხო იცი შენ!
— ნევროზი რაია?
— რაია და უმიზეზოდ ვერჩი ხალხს.
— რეიზა ერჩი მერე?
— რეიზა კი არა, რო გრეკავ ერთს,
ვერც გადამირჩები!

ნოვთიერებათა ცვლა

ბიტიკია წუხს:
— ბიტიკიას მგონია ნოვთიერებათა ცვლა
დაერღვა, მაგისი ცოლი გაბოზდა და რქები
არა და არ ამოსდის.

შეხსიერი მუთაისურად

ქუთაისში შექსპირის პიესების პოპული
იდგმება.
— ბერნარდო ხარ, ბიტი შენე, ბერნარდო?
— ბერნარდო ვარ, აბა ვინ ოხერი ვიქნები?
— რას დაბოროტობს მერე ამ შუალამეს?
— მეფის აჩრდილს ვეძებ.
— გაჩუმდი, ნუ ბეჟუტურობ რაცხას, თვარა
თუ გრეკე ყურის ძირში, ჩაგაგდებ პირდაპირ
„ყვირილში“...

კუპანტარული დახმარება

ერთი ქალი საყვარელთან ნებდევოდა. კარზე ზარია.
— დავიღუბეთ, ჩემი ქმარი დაბრუნდა
მივლინებიდან, რა გიყო, ტომარაში უნდა ჩაგსვა
და შემოსასვლელში დაგმალო. გააღო კარი და
მეორე საყვარელი შეჩია. კარზე ისევ ზარია.
მეორე საყვარელიც ტომარაში ჩასვა, თავი
მოუკრა და პირველის გვერდით მოათავსა.
შემოვიდა მესამე საყვარელი. ის იყო რაღაც
დაპირეს და ზარმა კვლავ გაიწკრიალა. მესამე
საყვარელიც ტომარაში ჩასვა ქალმა. ახლა უკვე
ნამდვილად ქმარი იყო.
— რა არის ეს ტომრები? — ჰკითხა
ცოლს.
— ჰუმანტარული დახმარება დაგვირიგეს.
— ვნახოთ, რა დევს შიგ? ფეხით მოსინჯა
პირველი ტომარა კაცმა. იქედან ჰყვიტინი
გაისმა.
— გოჭები ყოფილან, თავისთვის ჩაილაპა-
რაკა და მეორე ტომარას მიარტყა ფეხი, იქედან
კრიახი გაისმა.
— ეს ქათმებია, — თქვა და მესამე
ტომარა მოსინჯა ფეხით. ტომარა დუმდა.
რამდენიმეჯერ მისცხო ფეხი და ვერანაირი ხმა
რომ ვერ გაიგონა, მაგარი წიხლი ჩაათხლიშა.
უცებ, ტომრიდან გაისმა:
— შე დეგენერატო, ხმას რომ არ ვიღებ,
ვერ უნდა მიხედვ, რომ კარტოფილი ვარ?